

Landsbyer!

Hvad er der sket?

Hvad blev der gjort?

Hvad bliver der gjort?

Hjælper det noget?

Hvad er det der hjælper?

Kaare Hjorth
Aalborg Universitet
Urban Planning and Management

Urban Planning and Management

Titel: Landsbyer! Hvad er der sket? Hvad blev der gjort? Hvad bliver der gjort? Hjælper det noget? Hvad er det der hjælper?

Tema: Landsbyudvikling

10. Semester: Afgangsprøve

Projektperiode: 6.2.2007 – 12.6.2007

Studerende: Kaare Hjorth

Vejleder: Jørgen Møller

Oplagstal: 4

Sideantal: 89

Synopsis

Rapporten omhandler landsbyudvikling. Der foretages en definition af hvad en landsby er, og der gives et overblik over landsbyudviklingen i et historisk perspektiv.

Dette ligger til grund for formuleringen af projektets problemformulering. *Det vil gennem projektet blive forsøgt at vise et statusbillede for landsbyernes udvikling, og en beskrivelse af hvad der kan gøres for at skabe en positiv udvikling.*

På den baggrund analyseres seks landsbyer, tre i Thisted Kommune og tre i Brønderslev Kommune, for at kunne skabe et statusbillede af den konkrete landsbyudvikling i de enkelte landsbyer.

Endvidere beskrives, med et teoretisk udgangspunkt, bosætningstendenser og flyttmønstre, samtidigt med at de overlæggende rammer for den fremtidige planlægning klarlægges.

Det findes at landsbyer i udkantskommuner vil have svært ved at opnå en positiv udvikling, og at det er afgørende at der i landsbyerne er ildsjæle som vil kæmpe for at skabe en positiv udvikling. Ligeledes er det vigtigt at der i landsbyerne er et fysisk samlingspunkt, og et socialt netværk der kan danne grundlag for udvikling.

Summery

The subject for this Master Thesis is small village development. The goal is to be able to describe small village development, in the context of being able to give suggestions to which kind of tools to use to secure a positive development for the future. Small villages are in this report defined as being a small collection of houses up to a village of a 1000 citizens.

The report is divided into three parts. In the first the definition of a small village is presented, as well as there is given a historic overview on small village development. The first part ends with the problem formulation: *The project search to be able to show a picture of the small villages current status as well as a description of what to do, to create a positive development.*

In the reports second part a case study are conducted, describing the development in six small villages in Thisted and Brønderslev Municipality, in the northern part of Jutland, Denmark. With a theoretical perspective settlement preferences and movement patterns are analysed. In addition the overall planning frame for rural areas, in Europe and Denmark is analysed, making it possible to describe the planning frames for the future planning period year 2007 to 2013.

It is found that positive development is hard to secure in the small villages. Most important preconditions for a positive development is physical gathering points and social networks in the villages, supported by open municipality planning frames.

Forord

Rapporten henvender sig primært til planlæggere der arbejder med landsbyudviklingsproblematikken, og har til formål at medvirke til at skabe indsigt i den udvikling landsbyerne, i de seneste år, har gennemgået. Fokus er på landsbyer i udkantskommuner, da disse i stor grad har oplevet en befolkningstilbagegang.

Derudover er rapporten er skrevet i et sprog, der gerne skal gøre det muligt for andre med interesse i landsbyudvikling, enten generelt eller lokalt, at kunne forstå og benytte konklusionerne fra rapporten.

Kilder er beskrevet med forfatter og udgivelsesår i teksten hvor de benyttes, for eksempel [Jensen 2007], og gengivet i en kildeliste med navn, udgivelsesår, titel og udgiver. Internet referencer er ligeledes gengivet med direkte link. Hvor det ikke er muligt at finde en entydig forfatter benyttes udgiver som reference i teksten.

Jeg vil gerne sige tak til de som har medvirket til at skabe denne rapport ved at give interviews. Både de lokale ildsjæle, der gør et arbejde for deres lokale landsby gennem deres foreningsarbejde, og de planlæggere som til dagligt arbejder med landsbyproblematikken. Jeres viden har været vigtig for at kunne opnå viden om livet i landsbyerne.

Indholdsfortegnelse

1	Indledning – Landsbyen.....	7	5	Bosætning i landsbyer – Tendenser	57
2	Landsbyen – En historie.....	9	5.1	Flyttemønstre.....	58
3	Problemformulering – Projektafgrænsning	13	5.2	Tilflytterne.....	61
3.1	Metodevalg.....	14	5.3	Delkonklusion	62
3.2	Rapportens opbygning	18	6	Planlægning – Fremtiden	63
4	Landsbyernes status – Et casestudie.....	21	6.1	Planlægning på europæisk plan.....	63
4.1	Valget af landsbyer.....	21	6.2	Planlægning på nationalt plan	65
4.2	De kommunale rammer	24	6.3	Planlægning på regionalt og kommunalt plan.....	68
4.3	De udvalgte landsbyer	26	7	Konklusion.....	69
4.4	Serritslev	28	7.1	Planlægningsværktøjer.....	71
4.5	Stenum	32	8	Perspektivering.....	73
4.6	Øster Hjermitslev.....	36	9	Appendiks A - Casestudy	75
4.7	Ydby	39	10	Kildeliste	87
4.8	Hørdum	43	11	Litteraturliste.....	89
4.9	Gettrup	46			
4.10	Sammenlighed mellem byerne	50			
4.11	Delkonklusion	52			

1 Indledning – Landsbyen

Indledningen giver en kort introduktion til begrebet landsby, og der foretages en definition af hvad en landsby er.

Ordet landsby har for mange en betydning der ikke direkte kan sættes ord på. For nogen betyder det nostalgi i samme ånd som den der blev udtrykt i Morten Kochs film. For andre er landsbyen et bittert minde om det sted de voksede op, før de som så mange andre flyttede væk fra lokalområdet. De fleste binder dog ordet landsby eller det at bo i en landsby, sammen med et lille lokalsamfund hvor folk kender hinanden. Der vil i projektet ikke blive behandlet direkte hvad folk forstår med ordet og begrebet landsby, men det er vigtigt at læseren, af nærværende rapport, er sig bevidst at ordet bruges i flere sammenhænge og med forskellige definitioner.

Hvad er en landsby så? Set fra en planlægningsmæssig vinkel, er der Statistisk set slet ikke noget der hedder landsbyer. Her tales kun om by eller land. Hvor et byområde beskrives som værende en sammenhængende bebyggelse med mindst 200 indbyggere, og det resterende område anses for værende landdistrikter. [Danmarks Statistik 2007]

Ovenstående afsnit giver en meget præcis definition på hvad der kan kaldes by men det kan diskuteres hvorvidt det er antallet af indbyggere, som er afgørende for om personerne i en given bebyggelse vil mene de bor på landet eller i en by. Problematikken

bliver ikke mindre af at kommunerne arbejder med begreber som byzone, landzone og sommerhusområde [Lov om planlægning 1992]. Vejdirektoratet benytter byskiltet til at afgrænse bebyggelser med helt ned til fem parceller, hvilket stiller spørgsmålet om byskiltet kan være afgørende for hvad der er en by [Vejdirektoratet 2002]. Ligeledes med folks egen definition af hvad der er en landsby betyder netop byskiltet for mange forskellen på om de bor i en landsby eller ej. Et element der vil komme til udtryk senere i nærværende rapport.

I nærværende rapport vil der blive benyttet samme definition på en landsby som benyttet i 'Ny dynamik i Danmarks yderområder' der omhandler landdistrikt og landsby udvikling.

... landdistrikter og landsbyer i nærheden af større byer samt de mere afsides beliggende yderområder med mindre bebyggelser fra et par gårde og nogle få huse til landsbyer og bysamfund med op til 1000 indbyggere. [Mogensen og Møller 2006]

En landsby er derfor defineret som en by med op til 1000 indbyggere. Dette gøres ud fra det synspunkt at definitionen anses for praktisk og operationel anvendelig. Der gøres opmærksom på det forhold, at der i nærværende rapport er foretaget et casestudie hvor tre af de behandlede byer, anses for liggende i landdistrikter ifølge Statistikbankens definition.

2 Landsbyen – En historie

Kapitlet omhandler den udvikling Danmarks landsbyer har oplevet, fra landsbyen for første gang blev skabt indtil i dag. Vægten i kapitlet lægges på de sidste hundrede år og udviklingen frem til den samfundsstruktur og bosætningskultur vi kan siges at have i dag.

Det kunne være logisk at begynde hvor det hele startede nemlig med menneskets indvandring i Danmark for omkring 14.000 år siden, men da var mennesket en omstrejfende jæger, først langt senere begyndte mennesket at bosætte sig samme sted for længere tid. Selv da mennesket begyndte at bosætte sig mere fast. For omkring 9000-6400 år siden var det hovedsageligt fangersamfund der brugte bosætningen som udgangspunkt for hvor de ønskede at gå på jagt. De første egentlige bosættninger der kunne beskrives som værende til en hvis grad permanente kom først i perioden 3500-1700 f.kr. i den Yngre Stenalder eller Bondestenalderen som den også er kaldt, på grund af landbrugets større betydning for mennesket overlevelse. [Møller 2002]

Landbruget bliver op gennem Bronzealderen, 1700-500 f.kr., det centrale omdrejningspunkt for samfundet af flere årsager. Landbruget blev den vigtigste kilde til føde både gennem dyrkningen af jord, men også kvæghold blev mere og mere normalt. Landbruget var medvirkende til at skabe en 'byttekultur', forstået som den udveksling af rigdomme der foregik mellem tidens stormænd. I denne periode findes også de første egentlige permanente

bosættninger. Først i Jernalderen, 500-700 e.kr., begyndte der at opstå egentlige bebyggelser der kan kaldes landsbyer. Disse var dog ikke alle stedfaste, en del flyttede i takt med at jorden udpintes og der var brug for nye dyrkningsområder. Først i slutningen af Vikingetiden, 700-1050 e.kr., skete der en egentlig fastlæggelse af landsbyerne. Dette har en sammenhæng med at der i Vikingetiden skete en egentlig bydannelse og at kristendommen blev indført. Kirken blev et omdrejningspunkt for samfundet og selve kirken blev bygget i sten ligesom begravelseskirken ændres. Derfor holdt landsbyer op med at flytte og samfundsstrukturen blev for alvor geografisk stedfast. [Møller 2002]

I Middelalderen, 1050-1536 e.kr., sker der en stor omvæltning i det danske samfund. Kirken og kongemagten får større betydning og begrebet købstad opstår. Nu er det egentlige byer som danner centrum for udviklingen. 90 % af befolkning bor dog stadig på landet og et evigt ekspanderende landbrug skaber stadig større handelsmuligheder for købstæderne. Reformationen, skiftet til den Lutherske tro, ændrer igen samfundet. Kirkens værdier overgår til kongen og han bliver nu centrum for samfundet. Herefter bliver en egentlig regulering eller planlægning af byerne mulig gennem den centraliserede magt. Reformationen har dog ikke den store betydning på landsbyernes udvikling. Den er stadig styret af de lokale godser og ønsket om et større udbytte.

I perioden med Enevælden, 1660-1849 e.kr., sker der ligeledes mange ændringer i forhold til regulering og planlægning af byer. I

perioden sker også en kraftig ændring af hvordan man bor på landet, hvor ca. 85 % af befolkning bor. Udskiftningsreformen, i år 1781, betyder at mange at landsbyerne ændres. I enkelte tilfælde betød det nedbrydningen af landsbyen og udflytning af gårde til det åbne land for at opnå en mere effektiv drift af jorderne. Normalen var dog kompromisløsninger som ikke betød den store ændring for landsbyen. De mest normale udskiftningsformer var blokudskiftning og stjerneudskiftning. Stjerneudskiftning beskriver hvordan jorderne blev omfordelt så landsbyen var centrum og jorderne lå i en vifte rundt om byen. [Møller 2002] Denne form for udstykning er stadig mulig at observere i landskabet i dag.

Figur 1 Eksempel på Stjerneudstyknings [Odense Museum 2007]

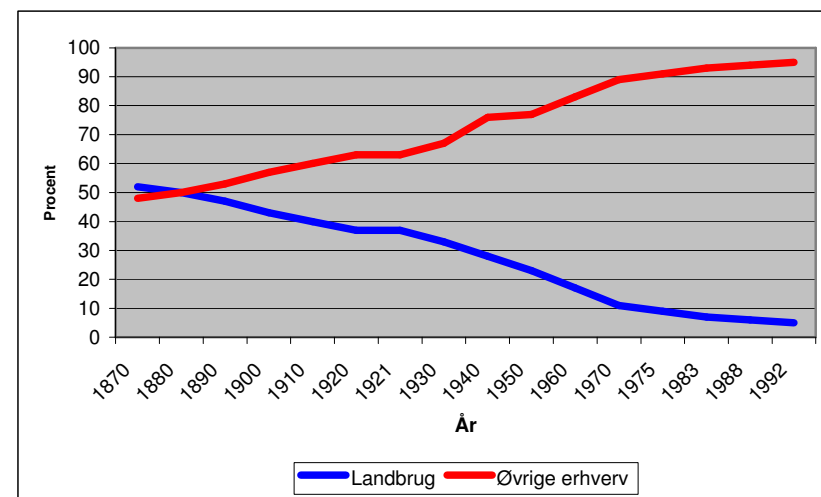
Blokudskiftning blev benyttet hvor landsbyernes udseende gjorde at en stjerneudskiftning ikke var mulig. Udskiftningsformen blev også benyttet når jordens kvalitet svingede og en stjerneudstyknings ville betyde en ulige vægtig fordeling. Ved blokudskiftning blev de enkelte gårde flyttet ud i terrænet. Det er i dag disse gårde der ligger spredt i det åbne land. [Århus Amt 2005] I perioden 1775 til 1807 blev jorden i næsten alle af Danmarks op mod 5000 landsbyer udskiftet, heraf 12.000 af de 60.000 gårde som blokudskiftning [Feldbæk 2007].

Frederik den 7. underskrev den 5. juni 1849 grundloven som har skabt grundlag for samfundet som vi kender i dag. Grundloven er blevet ændret siden, men det er stadig denne som symboliserer enevældens opløsning og det demokratiske samfunds begyndelse. For landsbyerne betød det et begyndende indhug i købstædernes eneret på handel. Det blev nu muligt at skabe udvikling på landet og i landsbyerne. [Møller 2002] Andelsbevægelsen udbredelse er især værd at nævne da den dannede det økonomiske centrum for de mange små landbrug.

I den efterfølgende periode frem til i dag har Danmark ændret sig meget. Der skete en fortsat stigende regulering af det danske samfund også indenfor planlægning. Det var dog først i 1938 at der blev stillet et nationalt krav om at der skulle foretages en overordnet planlægning af byerne. Kravet var at der skulle udformes byplanvedtægter for byer med over 1000 indbyggere. Indtil da havde planlægningen bestået af en lang række overlappende planer som

ikke kun omhandlede fysisk planlægning, men også strakte sig ind på for eksempel sundhedsområdet. [Møller 2002]

Planlægning blev altså i perioden efter 1800tallet en mere normal del af måden samfundsudvikling blev styret på, også i landsbyerne skete der ændringer i denne periode. Side 1870'erne havde der været en konstant befolkningstilvækst uden en stor stigning i antallet af landbrug. Selvom landbruget samlet stadigt øgede den samlede omsætning, steg omsætningen indenfor industrien hurtigere. Dette betød ligeledes at den egentlige befolkningstilvækst skete i byerne hvor de nye arbejdspladser opstod. [Grau Møller 1990; Jonassen 2006] Denne ændring fra et landbosamfund til et industrisamfund betød ligeledes et opgør med landsbyen og landbruget som centrum for livet, det betød et endeligt farvel til den landsby som opstod helt tilbage i Middelalderen. Landbruget var stadig vigtigt, men landsbyen var ikke længere det centrale holdepunkt på grund af den industrielle udvikling, der betød en konstant tilbagegang i antallet af personer der arbejdede i landbruget og gjorde at behovet for at bo på landet, tæt ved gårdene, svandt. I dag forventes det at under 90.000 personer beskæftiger sig med landbrug, hvilket inkluderer de direkte relaterede erhverv.

Figur 2 Udvikling i arbejdsmarkedsstruktur, frit efter [Jonassen 2006]

En af hovedårsagerne til ændringerne var den øgede mekanisering der gjorde mange landarbejdere overflødige. Landmænd kunne klare sig alene eller med meget lidt hjælp og det blev des lige mere normalt at konen arbejdede ude og den vej igennem bidrog til husholdningen. Loven om folkeskolen af 1958 stillede krav til at alle skulle have samme undervisning, hvilket betød et farvel til landsbyskolen som indtil da også havde været et centrum for den enkelte landsby. [Schramm & Barbet 2006]

Landsbyens rolle må altså siges at være ændret. Nu var landsbyen ligeledes med byernes forstæder, et sted hvor man boede, og landsbyen havde ikke længere rollen af at være centrum for det

daglige liv. Den rolle var nu givet til stedet hvor arbejdspladsen lå. En arbejdsplads der op gennem starten af 1900tallet typisk lå i byerne. I dag har industrisamfundet ligeledes måtte vige for servicesamfundet. Det er ikke længere produktionsvirksomhederne der skaber den største omsætning, men derimod de virksomheder der videresælger varer eller tilbyder ydelser. Derfor kan det siges at nedbrydningen af landsbyens betydning må forventes at have fortsat.

Håndhævelsen og varetagelsen af de planlægningsmæssige opgaver fik fortsat større betydning, og i 1970 trådte den første virkelig omfattende ændring af Danmarks geografiske struktur i kraft. Danmarks 1237 sognekommuner blev lagt sammen til 277 primærkommuner for at sikre at planopgaverne kunne løftes tilfredsstillende. Ændringen var især vigtig på grund af udvidelsen af de offentlige opgaver. Det skabte større service for de enkelte, men samtidigt også større bureaukrati. [Schramm & Barbet 2006] Indtil da havde det været; et sogn og en by, i størsteparten af kommunerne. Efter kommunalreformen blev en stor del af de små byer og landsbyer nu en del af en større kommunal struktur. Købstæderne som centrum for de større kommuner fik igen større betydning/magt.

Kommunalreformen må siges at have fået stor betydning på udviklingen i og omkring landsbyerne da ændringen har betydet en centralisering i forhold til hvilke indsatsområder de nye kommuner har satset på. En stærk indikator herpå er også den fortsatte lukning af små lokale skoler, hvilket har været en fortsat tendens op gennem 80'erne og 90'erne. Endvidere betød kommunalreformen også

starten på en decentralisering af den statslige kontrol med planlægningen. Denne proces resulterede i sidste ende i Lov om Planlægning der trådte i kraft i 1992 [Miljøministeriet 2007]. Loven havde til formål at forenkle lov systemet omkring planlægning, så rollefordelingen mellem stat, amt og kommune blev mere klar. Dette betød større ansvar i de enkelte kommuner, men samtidigt også større frihed til selv at styre udviklingen på godt og ondt.

I januar 2007 blev så de daværende 271 kommuner så til de i dag 95 kommuner. Dette blev igen gjort med begrundelsen at højne kvaliteten i planlægningen, ved at samle kompetencerne på et sted. Samtidigt med dette havde sammenlægningen også til formål at skabe en økonomisk gevinst for kommunerne i forhold til stordrift. For landsbyerne må det siges at afstanden fra disse, til kommunens centrum for udvikling, må være blevet større.

3 Problemformulering – Projektafgrænsning

I dette kapitel opstilles den problemstilling der ligger til grundlag for projektet. Denne afgrænses til en konkret problem formulering der vil blive besvaret gennem udfærdigelsen af nærværende rapport. Dette underbygges af en beskrivelse af rapportens opbygning og en forklaring af de valgte metoder benyttet i udførelsen af projektet og udarbejdelsen af rapporten.

Rapportens titel, 'Landsbyer! Hvad er der sket?', fungerer som en såkaldt 'catch fraise' og som en introduktion til rapporten, men kan samtidig ses som projektets initierende problemstilling. Denne problemstilling er meget diffus og må ikke forstås som andet end en simplificering af den problemstilling der opstilles i dette kapitel.

I de indledende kapitler er landsbyen, og den udvikling der er sket med landsbyerne, blev beskrevet med et historisk perspektiv. Det er tydeligt at landsbyerne gennem de seneste 30 år har gennemgået en ændring. For mange af de små byer har denne ændring betydet en negativ udvikling. Dette har givet anledning til at formulere følgende problemstilling.

Det vil gennem projektet blive forsøgt at vise et statusbillede for landsbyernes udvikling og en beskrivelse af hvad der kan gøres for at skabe en positiv udvikling..

Denne problemstilling rejser stadig nødvendighed af en yderligere afgrænsning for at muliggøre at besvare den. Dette gøres ved at opsplitte problemstillingen i to dele, én der omhandler en række konkrete landsbyernes nuværende status og én der omhandler landsbyernes fremtid generelt med udgangspunkt i de konkrete landsbyer. Første del af problemstillingen besvares gennem et casestudie af en række landsbyer. Hvor det gennem en klarlægning af udviklingen i de enkelte landsbyer forsøges at konkretisere de enkelte landsbyers udvikling. Det konkrete valg af landsbyer og grundlaget derfor beskrives i metodeafsnittet. Anden del af problemstillingen besvares gennem et litteraturstudie med udgangspunkt i teoretiske betragtninger om bosætning og bosætningsvalg samt de europæiske og nationale planlægningsmæssige strategier der kan siges at have betydning for landsbyernes udvikling.

Det overordnede mål er ved besvarelsen af problemstilling er at klarlægge hvilke planlægningsmæssige værktøjer og indsatsområder der kan bruges til at sikre en positiv udvikling i landsbyerne.

3.1 Metodevalg

I projektet benyttes et casestudie og et litteraturstudie som overordnede metoder til at besvare problemopstillingen. Disse bliver beskrevet i det følgende afsnit med fokus på hvordan studierne er benyttet til at opnå viden.

3.1.1 Casestudie

I projektet benyttes Robert K. Yin's bog 'Case study research: design and methods' som udgangspunkt for det casestudy der foretages. Grundlæggende egenskaber ved denne metode til opstilling af et casestudie er at arbejdet opstilles i klart afgrænsede faser; formål med casestudiet, design for case studiet, dataindsamling, analyse og konklusion. [Yin 2003] I det følgende vil enkelte betegnelser benyttet i Yin's bog være gengivet for at tydeliggøre hvilken begrebsforståelse der er benyttet.

Case design

Casestudiet i nærværende rapport er en enkel case med flere analyse enheder der skal afsløre og klarlægge viden i forhold til det opstillede case design. Det vil sige en 'single case' med 'multiple units of analysis' hvor casen er en 'revelatory/paradigmatic case'. [Yin 2003]

Casestudiet er en analyse af landsbyer i forhold til ovenstående problemstilling. For at skabe det nødvendige videns grundlag er der

blevet udvalgt en række landsbyer. Dette er gjort på baggrund af nogle enkelte betragtninger beskrevet i det følgende.

Landsbyernes nuværende størrelse anses for værende sigende for hvordan landsbyen vil udvikle sig i fremtiden, antallet af indbyggere er en indikator for bosætningsudviklingen. På den baggrund vælges der at se på landsbyer i tre størrelser. En forholdsvis stor landsby med omkring 500 indbyggere, en lille landsby med omkring og over 200 indbyggere og til sidst en lille landsby med under 200 indbyggere. Grunden til at der ses på landsbyer med over og under 200 indbyggere er at, som beskrevet i indledningen, den ene landsby betragtes som by og den anden som landzone.

Landsbyernes geografiske placering anses også for at have betydning for den fremtidige udvikling. Derfor vælges der ligeledes at se på landsbyer to forskellige steder i landet. Her har den generelle demografiske udvikling i Danmark valgt til grund for udvælgelsen. Landsbyerne er valgt fra områder der til dagligt bliver beskrevet som udkantsområder.

Dette betyder at der i projektet behandles seks landsbyer i to forskellige kommuner i Jylland. De enkelte landsbyer og deres placering er beskrevet i casestudie kapitlet.

Det er ligeledes nødvendigt at man er bevidst om, at brugen af kun seks landsbyer ikke er fyldestgørende i forhold til at overføre konklusioner baseret på casestudiet til hele landet. For at kunne gøre

dette må der foretages landsbystudier i en større række landsbyer, der repræsenterer et bredere udsnit af Danmarks landsbyer.

Dataindsamling

Viden om de enkelte landsbyer indsamles ved en kombination af et feltstudie og interviews med nøglepersoner i de enkelte landsbyer. Formålet ved feltstudiet er konkret at kunne dokumentere hvilken udvikling landsbyen har gennemgået. Dette dokumenteres gennem fotos af enkeltelementer i landsbyen. Under feltstudiet forsøges også at identificere nøglepersoner, her især lokale virksomheder men også foreninger og privatpersoner. Disse udspørges om muligt om deres virke i og for byen.

Ligeledes med de ovenstående simple interviews med nøglepersoner, arrangeres der tema interviews med de lokale borger/beboer foreninger. De lokale foreninger har en detaljeret viden om lokalsamfundet som kan have stor betydning for opnåelse af den nødvendige viden. Temaet for disse interviews er ligeledes, udviklingen landsbyen har gennemgået de seneste år med fokus på fysiske ændringer, herunder erhvervs og boligudvikling.

Interviewene med repræsentanter for de lokale borgerforeninger er såkaldte temainterview hvilket betyder at den opsatte ramme for interviewene ikke baseres på præcist formulerede spørgsmål, men mere på emner som diskuteres via interview samtalen. Temaet for interviewet er landsbyens udvikling med et historisk perspektiv. Formålet er at forsøge at forklare hvorfor landsbyen har fået det

udseende den har i dag. Emnerne der berøres i interviewet er opstillet i punktform nedenfor.

- Viden om den interviewede. Navn, beskæftigelse, alder og civil stand. Desuden spørges der ind til hvorfor denne har valgt at gøre virke i borgerforeningen.
- Beskrivelse af landsbyen, det at bo i landsbyen. Den interviewede bliver bedt om at beskrive landsbyen med egne ord. Der spørges ind til gode og dårlige ting ved landsbyen og det at bo i landsbyen.
- Landsbyens erhverv. Der spørges ind til erhvervet i byen, herunder også erhvervsudviklingen.
- Foreningslivet. Der spørges ind til de lokale foreninger og foreningslivet i landsbyen.
- Landsbyens fremtid. Hvilke initiativer bliver der taget i byen for at skabe en positiv udvikling. Herunder spørges også ind til kommunale tiltag og andre offentlige indsatser.
- Spørgsmål på baggrund af feltstudiet. Der spørges specifikt ind til emner fundet ved foretagelsen af feltstudiet.
- Andet. Emner der kan opstå ved samtalen som burde belyses yderligere.

Det er i interviewene vigtigt at have for øje at personernes egne holdninger har stærk betydning for hvordan der svares. Derfor er det vigtigt at dette tages i mente før interviewet benyttes i projektarbejdet.

For at klarlægge de planlægningsmæssige rammer for landsbyerne, støttes ovenstående at en gennemgang af gældende kommuneplaner og relevante lokalplaner, samt et interview med den kommunale planlægger der arbejder til dagligt med de enkelte landsbyer. Hvor det forsøges at klarlægge de planlægningsmæssige rammer for landsbyerne.

Interviewene med de kommunale planlæggere i de kommuner hvor landsbyerne er placeret, er ligeledes med interviewene med beboer- og borgerforeningerne temainterview. Temaet for interviewene er den planlægning der er foretaget i forhold til de enkelte landsbyer. Der lægges også vægt på en diskussion af hvordan de enkelte landsbyer er behandlet i kommuneplan, lokalplaner, temaplaner og i den daglige administration.

- Viden om den interviewede. Navn, stilling/uddannelse.
- De planlægningsmæssige rammer for case landsbyerne i kommunen. Der tages udgangspunkt i kommuneplanen og eventuelle lokalplaner.
- De planlægningsmæssige rammer som skrives ned. Her henvises til det daglige arbejde med håndhævelse af planer og lovgivning, herunder konkrete landzone sager og byggesagsbehandlinger.
- Kommunal politik på området. Vel vidende at planlæggeren sidder i en administrativ stilling, spørges der ind til hvilke

politiske holdninger der ligger til grund for hvordan landsbyerne administreres og planlægges.

- Planlægning af landsbyerne i den nye kommunale sammenhæng. På grund af Kommunesammenlægningen må det forventes at der vil ske ændringer i forhold til planlægningen af landsbyerne.
- Andet. Emner der kan opstå ved samtalen som burde belyses yderligere.

Ligeledes med interviewene med beboer- og borgerforeninger er det vigtigt at der tages højde for personernes egne holdninger, men her også for politisk begrundede holdninger der kan opstå på grund af den ansattes placering i kommunens administration.

Analyse

Analysen af den indsamlede viden foretages gennem kapitel 4. Viden opnået ved dataindsamlingen opstilles i kapitlet efter princippet, at det der gengives i rapporten skal være beskrivende og forklarende for landsbyens udvikling.

Til at gøre selv analysearbejdet overskueligt er der i projektet benyttet principper fra SWOT analysen til at klarlægge værdien og betydningen af den indsamlede viden. En SWOT analyse bruges til at identificere en genstand, i denne rapport landsbyer, Strengths, Weaknesses, Opportunities og Threats, eller på dansk, Styrker, Svagheder, Muligheder og Trusler. Analysemetoden blev oprindeligt

udviklet til brug for markedsundersøgelser af et givet produkt i forhold til rentabilitet og konkurrenceevne på et givet marked, men da analysen er en såkaldt blød analysemetode og er baseret på strategifastlæggelse, gør den ligeledes brugbar i forhold til analyse af landsbyer. [Sørensen og Vidal 1999]

SWOT analysen benyttes til at skabe et systematisk overblik og skabe en sammenhæng mellem styrker, svagheder, muligheder og trusler i de enkelte landsbyer [Sørensen og Vidal 1999]. På baggrund af identifikationen af styrker, svagheder, muligheder og trusler kan der opstilles den såkaldte SWOT matrix der bruges som grundlag til at vælge hvilke værktøjer, virkemidler eller indsatser der kan benyttes i forhold til at sikre en positiv udvikling af landsbyerne.

	Lokale styrker	Lokale svagheder
Eksterne muligheder	Maxi-maxi strategier	Mini-maxi strategier
Eksterne trusler	Maxi-mini strategier	Mini-mini strategier

Figur 3 SWOT matrix, Frit efter [Sørensen og Vidal 1999]

I rapporten er der ikke opstillet SWOT matrixer for de enkelte landsbyer. Dette er ikke gjort da SWOT analysen i denne rapport har til hovedformål at medvirke til at systematisere den dataindsamling der er foretaget samt identifikation af styrker, svagheder, muligheder og trusler. Den opnåede viden opstilles, indenfor de med borgerforeningerne diskuterede emner, landsbyens fysiske udseende, liv, erhverv og fremtid, da dette vil være en god måde at skabe en fyldestgørende beskrivelse af landsbyerne.

En vigtig del af hvad der er med til at beskrive en landsby er byens fysiske udseende. Dokumentation gennem brug foto giver et konkret udgangspunkt til at diskutere byens udseende. Det er ikke muligt at begrunde beskrivelserne af landsbyerne på et teoretisk grundlag, da dette vil kræve et nærmere studie af arkitektoniske forhold og værdifastsættelsen af de enkelte bygninger. Beskrivelsen bliver baseret på den umildbare synsoplevelse, bybilledet og bygningerne giver. Dette kan også ses som en fordel da det betyder at der ikke vil være særlig forskel fra beskrivelserne i rapporten til en beskrivelse lavet af andre personer.

Konklusion

Ligeledes med analysen bliver der i kapitlet konkluderet på den opnåede viden. Det forsøges her i videst muligt opfang at præcisere hvad der kan have haft direkte effekt for udviklingen i de enkelte landsbyer. Konklusionerne her forsøger ikke at besvare den overordnede problemstilling.

3.1.2 Litteraturstudie

Litteraturstudiet er opdelt i to dele. Først del tager udgangspunkt i teoretisk funderede betragtninger om bosætning og bosætningsvalg i forhold til bosætning i landsbyer og landdistrikter. Endvidere bruges det til at skabe overblik over de planlægningsmæssige rammer for landsbyerne i fremtiden. Da et litteraturstudie som metode baserer sig på sekundære kilder, det vil sige artikler og bøger der beskriver bestemte emner, er det vigtigt at der tages stilling til brugbarheden og kvaliteten af de artikler og bøger som benyttes. Forfatterens fortolkning af data og måde at forholde sig til emnet, skal tages for øje. Litteraturstudiets anden del bygger på dokumenter fra EU og regeringen og det er derfor vigtigt at man her er bevidst om, at disse er skrevet på et politisk grundlag.

3.2 Rapportens opbygning

Nærværende rapport har til opgave at præsentere det arbejde der er foretaget gennem projektperioden. Derfor præsenteres i det følgende kort hvordan rapporten er opbygget. Fokus ligger på at præsentere de enkelte kapitler og deres overordnede indhold. Da det forventes at de tre første kapitler allerede er læst gengives de kun kort her.

Kapitel 1, Indledning – Landsbyen

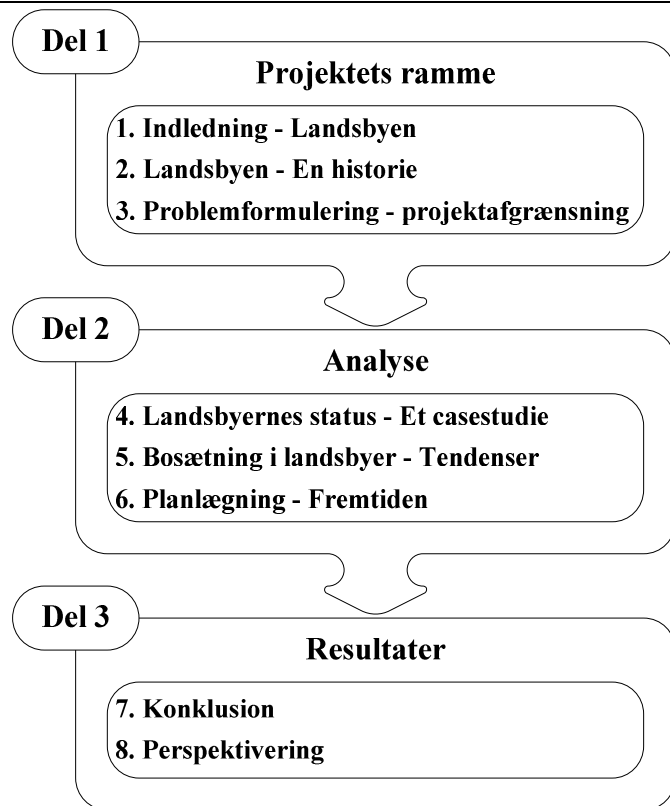
Omhandler landsbyen som begreb, præsenteres og der foretages en definition af hvad der er en landsby.

Kapitel 2, Landsbyen – En historie

Omhandler planhistorie med landsbyen og landsbyudvikling i fokus.

Kapitel 3, Problemformulering – Projekt afgrænsning

Omhandler projektets problemstilling. Der foretages en afgrænsning for projektarbejdet samt metoder præsenteres.

Figur 4 Rapportens opbygning

Kapitel 4, Landsbyernes status – Et casestudie

Omhandler casestudiet af de seks udvalgte landsbyer. I kapitlet bliver de planlægningsmæssige rammer for de enkelte landsbyer beskrevet hvorefter den opnåede viden gennem feltstudie og interviews opstilles. Fokus i kapitlet er at tydeliggøre hvilken udvikling de enkelte landsbyer har gennemgået. Der gives

delkonklusioner for hver enkelt landsby i forhold til hvilken retning udviklingen kan forestilles at fortsætte. Samt en samlet betragtning om hvilken retning udviklingen i landsbyerne har taget.

Kapitel 5, Bosætning i landsbyer – Tendenser

Omhandler teoretiske betragtninger om bosætning og bosætningsvalg. Det bliver beskrevet hvorfor folk vælger at bosætte sig i landsbyer og landdistrikter. Der fokuseres ligeledes på bosætning i yderområder.

Kapitel 6, Planlægning – Fremtiden

Omhandler de planlægningsmæssige rammer for landsbyer og landdistrikter som de vil se ud for den kommende planperiode. Emnet behandles fra strategisk europæisk plan til lokalt kommunalt plan.

Kapitel 7, Konklusion

Med grundlag i de tre ovenstående kapitler besvares problemstillingen indenfor den valgte afgrænsning. Der lægges vægt på at præsentere hvilke planlægningsmæssige værktøjer og indsatsområder, der er medvirkende til at skabe en positiv udvikling.

Kapitel 8, Perspektivering

I kapitlet beskrives en række betragtninger om den generelle landsbyudvikling i forhold til bosætning og samfundsudvikling generelt.

4 Landsbyernes status – Et casestudie

I dette kapitel analyser seks udvalgte landsbyer. Der tages udgangspunkt i de enkelte landsbyer, deres særpræg og den kommunale planlægning der har betydning for landsbyens nuværende udseende. Som baggrund for analysen ligger et casestudie, baseret på et feltstudie og interview med lokale aktører. Der beskrives for hver enkelt landsby i hvilken retning udviklingen kan forestilles at fortsætte.

I kapitlet behandles landsbyerne enkeltvis, hvilket gøres for at skabe et overblik over udviklingen i de enkelte landsbyer. Hvorefter kapitlet afsluttes med en samlet vurdering af hvilke faktorer der har været medvirkende til denne udvikling. Der gives deslige et bud på hvilke planlægningsmæssige værktøjer og indsatsområder der kan være medvirkende til en positiv udvikling, for der igennem at identificere hvad der kan gøres for at sikre en positiv udvikling.

4.1 Valget af landsbyer

Landsbyerne er alle placeret i Region Nordjylland mere præcist i 'Ny' Thisted Kommune, oprindeligt Hanstholm, Thisted og Sydthy Kommune, og 'Ny' Brønderslev Kommune, oprindeligt Dronninglund og Brønderslev Kommune. Grundlaget for at vælge landsbyer i disse kommuner har været at Kommunerne er placeret i, hvad der med et populært udtryk er blevet kaldet, udkantsdanmark, herunder hovedsageligt kommuner langs vestkysten og i Vendsyssel.

Figur 5 De nye kommuner i Region Nordjylland [KL 2006]

Landsbyernes status – Et casestudie

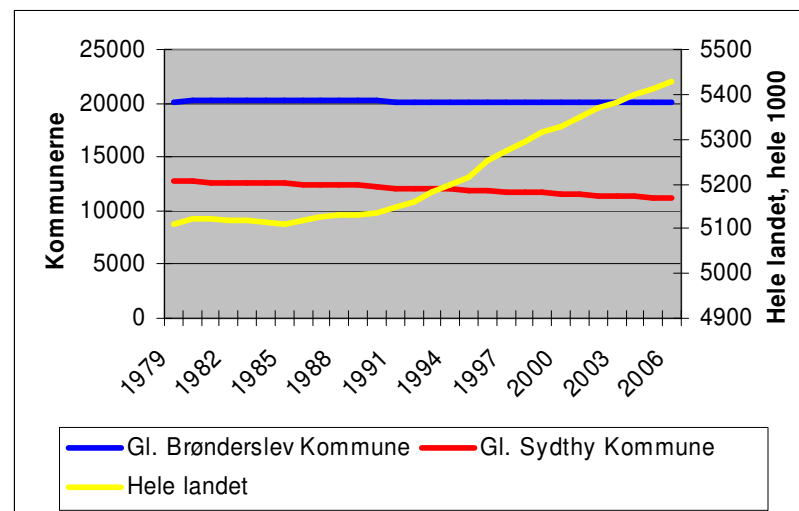
Da casestudiet har til formål at vise et status billede af den udvikling der allerede er foregået, er der indenfor de to kommuner valgt at se på tre landsbyer indenfor den samme 'Gamle' kommune. Her henholdsvis Gl. Sydthy Kommune og Gl. Brønderslev Kommune.

Figur 6 De gamle kommuner [Danske Kommuner 2006]

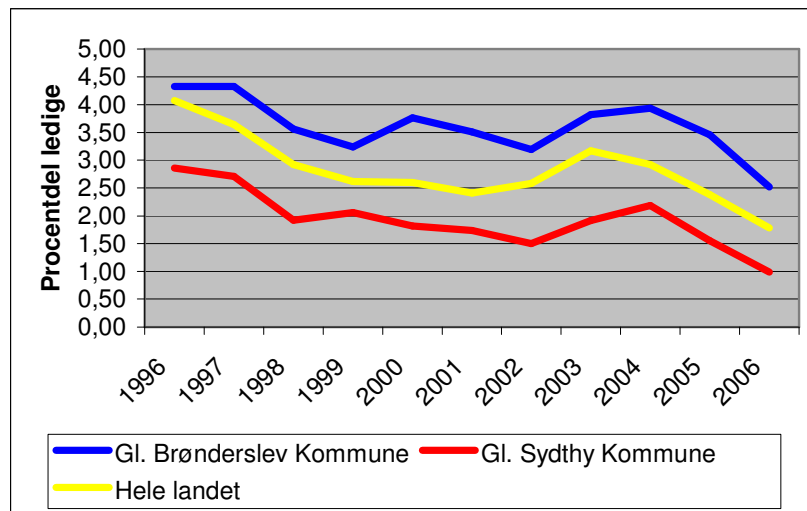
Disse kommuner og deres måde at administrere og planlægge i landsbyerne ligger til grund for, hvorfor byerne ser ud som de gør i dag. Der vil dog i kapitlet blive set på hvordan de nye kommuner fremover vil planlægge og administrere landsbyerne.

Hvis der ses på de grundlæggende statistiske tal for de to kommuner ses en stagnerende befolkningsudvikling eller en svag tilbagegang, Figur 7. Denne udvikling er ikke forskellig fra den generelle udvikling i udkantskommuner.

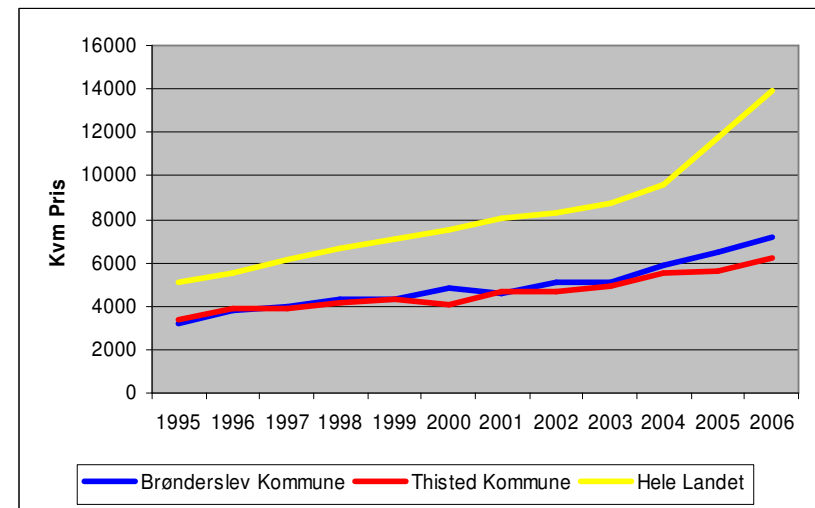
Figur 7 Befolkningstal [Danmarks Statistik 2006a]

Hvis der ses på andelen af ledige i kommunerne ses det at Gl. Brønderslev Kommune, til lige med andre udkantskommuner, har større ledighed end landsgennemsnittet. Hvorimod Sydthy Kommune faktisk har lavere ledighed end landsgennemsnittet, hvilket må siges at være en styrke i forhold til kommunens ellers konstante befolknings tilbagegang.

Figur 8 Procentdel ledige [Danmarks Statistik 2006b]

Ejendomspriserne er ligeledes lavere i GL. Brønderslev og Gl. Sydthy kommune i forhold til landsgennemsnittet. (Grundet kommunesammenlægningen er kvadratmeterpriserne opgivet for Ny Thisted og Brønderslev Kommune) Dette er en klar indikator for at boliger her ikke er lige så eftertragtede som andre steder, hvilket heller ikke kan siges at afvige fra andre udkantskommuner.

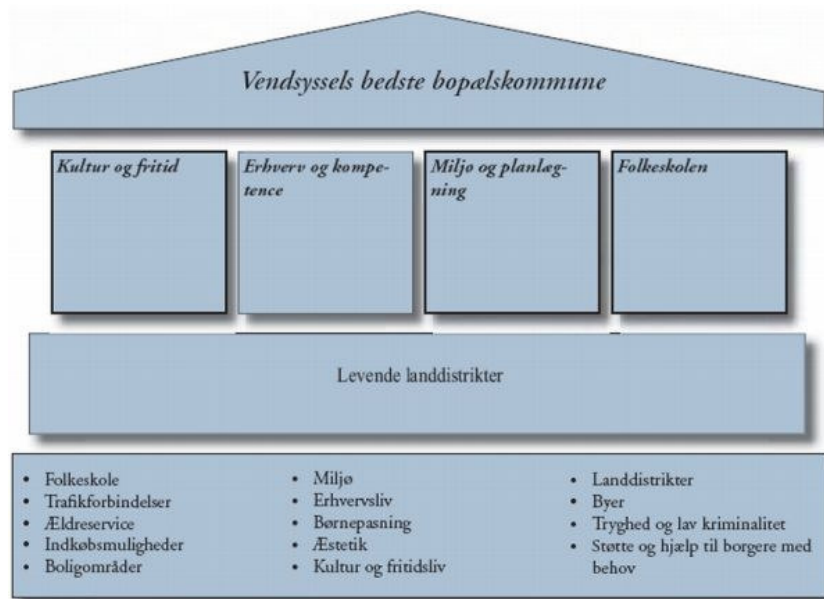
Figur 9 Kvadratmeter pris på Parcel- og rækkehuse [Realkredit Rådet 2006]

4.2 De kommunale rammer

Der ses i afsnittet, først på de planlægningsmæssige rammer for landsbyerne der har været til stede i de gamle kommuner, hvorefter der så vidt muligt beskrives de nye rammer som er opstået efter kommunesammenlægningen.

4.2.1 Gl. Brønderslev Kommune

Kommunen har altid været struktureret omkring Brønderslev som hovedby, ingen af de andre byer i kommunen har været af en størrelse der har været i nærheden af Brønderslev. Dette har betydet at der ikke har været diskussion omkring Brønderslevs funktion som vigtigste tiltrækningskraft for erhvervsudvikling og handelscentrum. Samtidig havde kommunen et stort antal landsbyer, og i kommunalbestyrelsen et forholdsvis stort antal repræsentanter fra oplandet. Dette har gjort at der i kommunalplanlægningen altid har været et fokus på landsbyerne og landdistrikternes udvikling.

Figur 10 Kommuneplan strategi Brønderslev Kommune, frit efter [Brønderslev Kommune 2005]

Dette kan også ses af den nuværende gældende kommuneplan fra 2005, hvor landdistrikterne indgår som en grundlæggende del af kommunestrategien på tværs af de forskellige temaer.

Fokuset på landsbyerne og landdistrikterne er tydeligt kommet til udtryk gennem et beløb på 250.000 kr. som kommunalbestyrelsen årligt afsatte til landsbyernes borgerforeningers fællesråd, BIBKO, der havde råderet over hvad pengene måtte bruges til.

4.2.2 Ny Brønderslev Kommune

I lighed med Gl. Brønderslev Kommune er der på det kommunale budget af sat et beløb til kommunens landsbyer. Her 400.000 kr. Dette beløb skal til gengæld fordeles mellem et større antal landsbyer, samtidigt med kommunens selvstændige forsamlingshuse også skal have del i beløbet. Det er stadig landsbyernes borgerforeninger der har råderet over pengene.

I den nye kommune bliver Brønderslev stadig kommunens suverænt største by, og det forventes at måden hvorpå der er planlagt i Gl. Brønderslev Kommune fortsætter, eller ligger til grund for planlægningen af Ny Brønderslev Kommune.

4.2.3 Gl. Sydthy Kommune

Gl. Sydthy Kommune har ligeledes med Gl. Brønderslev Kommune været struktureret omkring en hovedby. Der er dog nogle grundlæggende forskelle. Hurup har ikke nær samme størrelse som Brønderslev og desuden ligger byen langt fra andre større byer.

Kommuneplanen og den kommunale planlægning viser med tydelighed at kommunen har været en udkantskommune med en negativ befolkningstilvækst. Den fysiske planlægning har fokuseret på at styrke Hurup By og ikke kommunen som helhed, hvilket har haft stor indflydelse på hvad der har været tilladt i de små landsbyer. Landsbyerne har så og sige måttet klare sig selv, og udvikling her er kun foregået på baggrund af privat initiativ.

4.2.4 Ny Thisted Kommune

Kommunesammenlægningen har betydet en klar ændring af bystrukturen for området. Thisted er nu kommunens klart største by med de to mindre byer Hurup og Hanstholm som lokale center byer. Derudover har kommunen nu ca. 50 større eller mindre landsbyer.

Planlægningen af landsbyerne er med kommunesammenlægning kommet meget mere i fokus, da Thisted Kommune har indgået en aftale med Realdania Fonden om et forsøgsprojekt omhandlende landsby- og landdistriktsudvikling. Den samlede økonomiske ramme forventes at være 60 mio. kr.

Effekten af et sådan økonomisk løft er meget svær at spå om, men det må dog forventes at forhold og tilbud for kommunens nuværende borgere forbedres. Spørgsmålet er så om det er muligt at tiltrække nye borgere til kommunen og ikke mindst landsbyerne.

4.2.5 Forskelligheden i de kommunale rammer

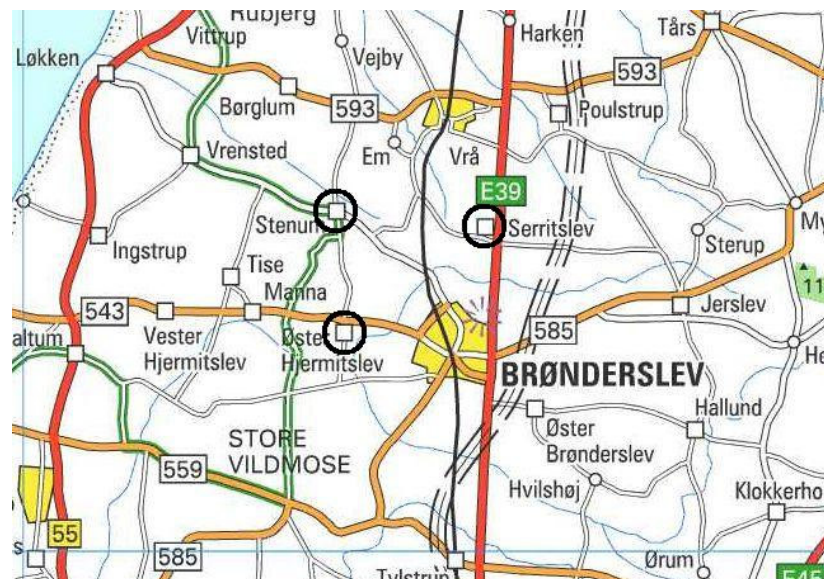
Der er tydelig forskel på de kommunale rammer mellem de to casekommuner. Gl. Brønderslev kommune har haft fokus på landsbyernes udvikling og det er direkte forsøgt at gøre noget for at sikre en udvikling i landsbyerne. Gl. Sydthy Kommune har derimod ikke fokuseret på landsbyerne og de har været nød til at klare sig selv. Disse forhold tydeliggøres også gennem interviewene med borgerforeningerne. Hvor man i Gl. Brønderslev Kommune har følt at kommunen har villet hjælpe når der var noget man ønskede realiserede i landsbyen. I Gl. Sydthy kommune er holdningen den modsatte, man har følt sig modarbejdet. Eksempelvis ved

skolelukningerne hvor flere skoler ønskede at fortsætte som friskoler, alligevel blev lukket. Ligeledes ønskede kommunen ikke at sælge et plejehjem, så dette kunne fortsætte som friplejehjem.

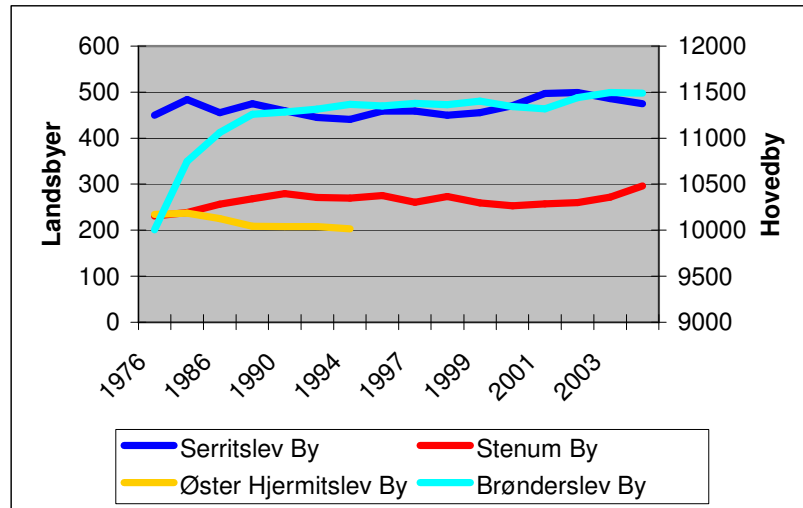
I den kommende planperiode er rammerne ændret. Ny Brønderslev Kommune fortsætter med den samme struktur for planlægning og administration af landsbyerne. Metoden har virket indtil nu og forventes fortsat at virke, dog kan det problematiseres at den økonomiske ramme er blevet mindre. Ny Thisted Kommune laver i den kommende planperiode en radikal ændring af landsbyernes prioritet i planlægningen. Denne ændring er skabt på baggrund af udefra økonomisk støtte og ikke et billede på en radikal politisk ændring. Dog må det siges at opprioriteringen af landsbyerne må betyde stærkt forbedrede rammer for en positiv udvikling.

4.3 De udvalgte landsbyer

I Gl. Brønderslev er følgende landsbyer udvalgt til casestudiet. Serritslev som forholdsvis stor landsby, Stenum som forholdsvis lille landsby og Øster Hjermitslev der er for lille til rent statistisk at kalde sig en by.

Figur 11 Case landsbyer i Gl. Brønderslev Kommune [Kulturarvsstyrelsen 2007]

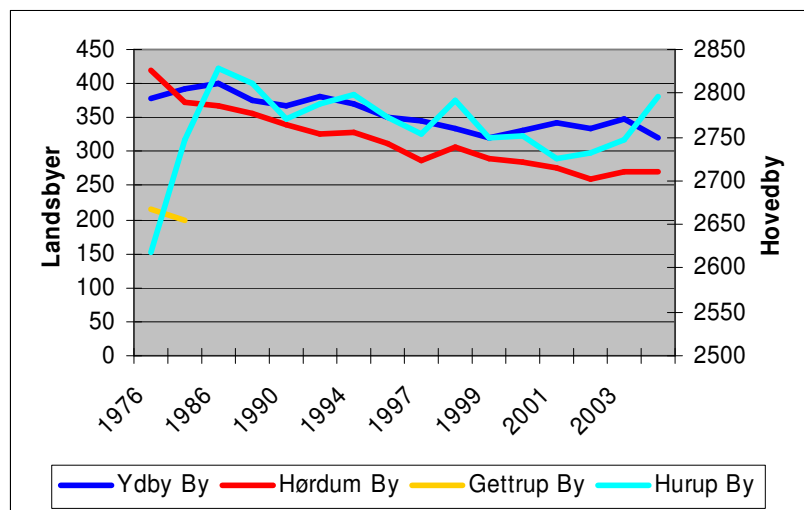
Figur 12 Indbyggertal i case landsbyer samt kommunens største by
[Danmarks Statistik 2004]

Som det ses af ovenstående figur har landsbyerne til lige med den generelle udvikling i kommunen haft en stagnerende befolkningsudvikling med meget små udsving på under 50 indbyggere per by, kun Brønderslev By har oplevet en betydelig befolkningsændring.

I Gl. Syddky Kommune er følgende landsbyer udvalgt til casestudiet. Ydby som forholdsvis stor landsby, Hørdum som forholdsvis lille landsby og Gettrup der er for lille til rent statistisk set at kalde sig en by.

Figur 13 Case landsbyer i Gl. Syddky Kommune [Kulturarvsstyrelsen 2007]

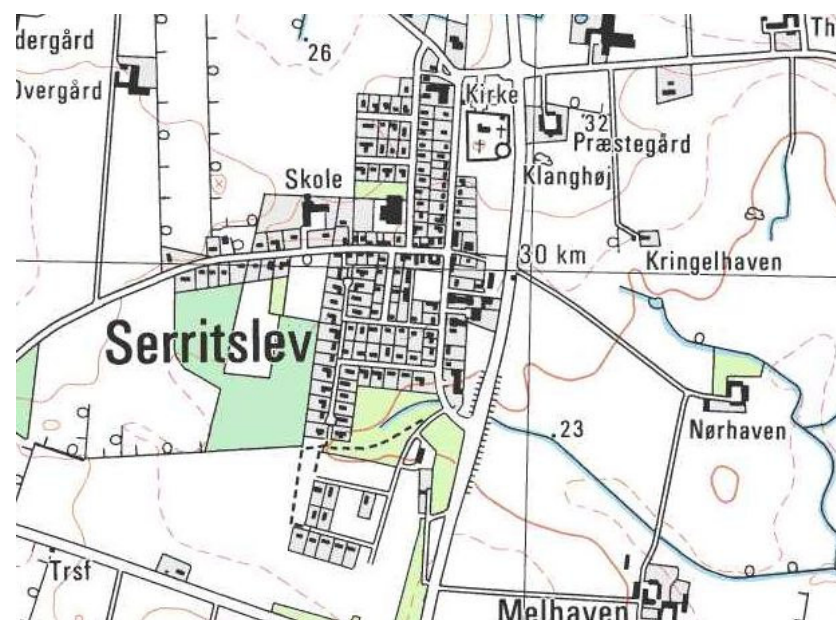

Figur 14 Indbyggertal i case landsbyer samt kommunens største by
[Danmarks Statistik 2004]

Til forskel med landsbyerne i Gl. Brønderslev kommune er det tydeligt at der i landsbyerne i Sydthy kommune har været en generel tilbagegang i indbyggertallet. Dette stemmer også overens med tilbagegangen indbyggertallet for kommunen som helhed. Det kan dog ses af grafen at der indenfor kommunen er sket indre flytninger til Hurup, da denne som den eneste by har formået at fastholde et stabilt indbyggertal over hele perioden på trods af den generelle tilbagegang.

4.4 Serritslev

Serritslev ligger seks km fra Brønderslev, kommunens største by. Hovedvejen der går øst om byen var hoved færdselsåren mellem Aalborg og Hjørring før Motorvejen blev indviet. Det gør at der i dag er gode vejforbindelser til området uden en voldsom mængde trafik.

Figur 15 Serritslev By [Kulturarvsstyrelsen 2007]

4.4.1 Landsbyens fysiske udseende

Serritslev er en pæn landsby. Husene er generelt i fin stand og byen bærer præg af at ligne et parcelhuskvarter i hvilken som helst større by.

Byens eneste visuelle særpræg er kirken, som er meget tydelig fra både hovedvejen og byen, med et karakteristisk kirketårn i træ der står ved siden af kirken.

Figur 16

Figur 16 viser bolig på den østlige nord syd gående gade, ved kirken. Byen består primært af tre dele, to nord- og sydgående gader og et parcelhus kvarter i byens sydlige del. Størsteparten af erhvervet ligger på den østlige af de nord- og sydgående gader og boligerne her er pæneste omkring kirken. Parcelhus kvarteret mod syd er fra 70'erne og husene her er velholdte, dette kan hænges sammen med at der kun er en blind vej som leder ind i området der gør at der skabes et roligt og lukket boligkvarter.

Figur 17

Figur 17 viser en bolig på den vestlige nord- og sydgående gade. Boligerne her har generelt lidt mere have og boligerne her er ligeledes i god stand.

4.4.2 Landsbyens liv

Der er forholdsvis mange foreninger i Serritslev, herunder spejder, dartklub, jagtforening, dilettant teater, handelsforening og borgerforening. Foreningerne i byen har, for at kunne støtte hinanden, oprettet Team Serritslev, en forening med en repræsentant fra hver af byens andre foreninger. Denne forening er ansvarlig for større arrangementer i byen, for eksempel byfester. Foreningen gør det nemmere at løfte større opgaver som de enkelte foreninger vil have svært med. Samtidigt sikrer foreningen at der ikke konkurreres internt mellem byens andre foreninger.

Byen oplever ligeledes en god opbakning fra byens lokale erhvervsdrivende som gerne vil involvere sig i byens liv. For eksempel ved at hjælpe med finansiering til forsamlingshus og ved fester.

4.4.3 Landsbyens erhverv

Byen er stadig præget af at der er en del landmænd i området. Antallet er faldende, men de tilbageværende vokser i takt med det opkøb der foregår af de landmænd som stopper.

Figur 18

Figur 18 viser den ene af byens to traktorforhandlere. Landbrugets præg på byen ses tydeligst gennem de to traktorforhandlere der ligger i byen. Disse er store og tager meget plads op langs byens nordlige udkant. De mange traktorer hvoraf en del er til reservedele, er måske ikke det kønneste syn at møde, men til gengæld betyder tilstedeværelsen arbejdspladser i byen. Deslige har byen en mindre vinduesfabrik og to vognmænd hvoraf den ene PK Transport har omkring 50 ansatte.

Figur 19

Figur 19 viser byens dagligvarehandel. Byen har stadig egen dagligvarehandel dog har denne gennemgået en større omvæltning over de seneste år på grund af skiftende ejere og konkurs. Nu hvor butikken er en Sparkøbmand med meget vide åbningstider går butikken igen godt.

4.4.4 Landsbyens fremtid

Overordnet set er Serritslevs fremtidsperspektiver gode. Byen ligger godt placeret i forhold til det overordnede vejnet og områdets hovedby, Brønderslev, ligger ikke langt væk, samtidigt med at

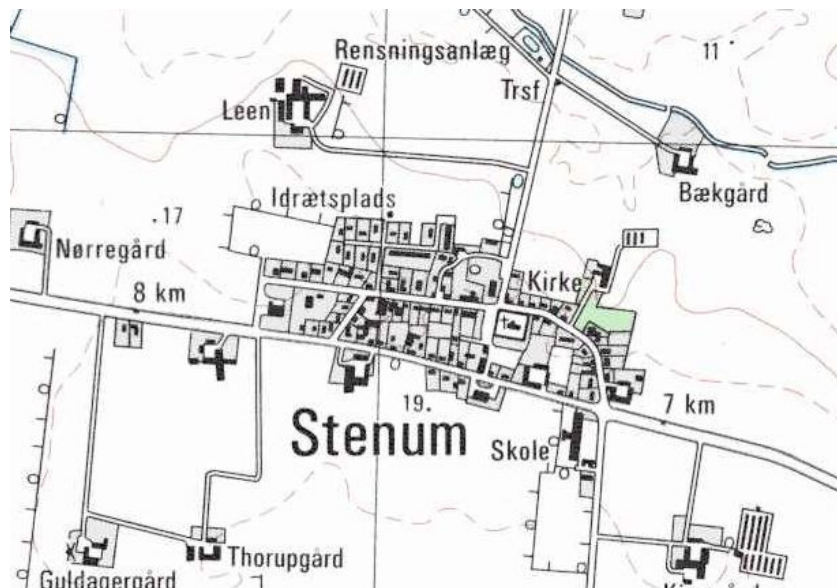
transporttiden til Aalborg også er under 30 minutter. Byens styrke er helt klart at byen fremstår som et godt sted at bo, herunder gode boliger og egen skole indtil 7. klasse.

Byens fremtidige udvikling kan sikres gennem at fortsætte en langsom byudvikling, samtidigt med at den nuværende service som skole og pasning fastholdes i byen.

Der er på nuværende foretaget en mindre udstykning i byens sydlige del, med jordbrugsparceller som allerede understøtter denne langsomme udvikling.

4.5 Stenum

Stenum ligger ca. midt imellem Brønderslev, kommunens største by, og Løkken, en af Vendsyssels bedst besøgte feriebyer. Stenums placering betyder at der normalt er trafik gennem byen, hvilket forværres i sommer sæsonen på grund af turisterne. Ligeledes er trafikken et problem i forhold til byens friskole der ligger placeret på modsatte side af hovedvejen, end den primære bymæssige bebyggelse.

Figur 20 Stenum By [Kulturarvsstyrelsen 2007]

4.5.1 Landsbyens fysiske udseende

Stenums bybillede er pænt. Husene er generelt i god kvalitet og byen er ikke som andre, forholdsvis små landsbyer, plaget af et antal totalt nedslidte boliger.

Figur 21

Figur 21 viser et hus på Stenums by gade. Huset er et godt eksempel på bybilledet. Husene i Stenum er enten ældre, men i god stand, renoverede eller som ovenstående under renovation.

Figur 22

Figur 22 viser den gamle foderstofcentral ved Stenums vestlige byskilt. Bygningen er meget markant og det er tydeligt at den ikke længere bliver brugt til sit primære formål. Bygningen kunne med fordel gøres kønnere så den i stedet for at skæmme bybilledet kunne, skabe et positivt fokus på at man er kommet til Stenum.

Figur 23

Figur 23 viser bolig i byens nyeste parcelhuskvarter. Stenum må ligeledes sige at have et positivt problem. Folk vil gerne bo i byen og de sidste nuværende udlagte byggegrunde er blevet bebygget. Der er forventning om at der kunne opføres flere huse i forbindelse med byen, hvis kommunen vil tillade det.

4.5.2 Landsbyens liv

Stenum og omegn har et meget aktivt foreningsliv med ca. 16 forskellige foreninger, fra idrætsforening til amatørteater og borgerforening. Borgerforeningen har altid været den forening som

har været med til at samle byen tilbage fra da resterne af den sten der var med til at navngive byen blev flyttet til byen.

Figur 24

Figur 24 viser Stenum stenen der ligger ved skolen, ved Stenums østlige kant. Stenen stammer fra Norge og var oprindelig på over 200 tons, men blev sprængt til brug for skærver til vej og jernbaneanlæg på egnen. I 1982 blev 'resterne' så transporteret til Stenum By for at fungere som varetegn. Stenen har stor betydning for dem der bor i byen, og den kan siges at symbolisere det sammenhold der synes at være i byen.

Borgerforeningen har modsat andre lignende foreninger, oplevet en fremgang i tilslutningen de seneste år og de arrangementer der afholdes har fortsat god tilslutning. For eksempel dilettantforestilling, dans to gang månedligt, juleweekend og gospel koncerter i samarbejde med menighedsråd.

Figur 25

Figur 25 viser Tolstrup Stenum Friskole. Friskolen har siden dens oprettelse i 1988 været et samlingspunkt for egnen. Skolen startede ud med omkring 70 elever og søgte at involvere forældrene i skolen. Skolen har i dag ca. 175 elever men arbejder fortsat ud fra princippet

at det skal være billigt at gå på skolen, og forældre forventes stadig at deltage i arbejde der er med til at holde driftsomkostningerne nede.

4.5.3 Landsbyens erhverv

Hvor Stenum skiller sig ud, med et meget aktivt foreningsliv i fremgang, har byen dog oplevet den samme tilbagegang i erhvervet som andre små landsbyer.

Figur 26

Figur 26 viser byens mekaniker. Byen mistede for år tilbage deres dagligvarebutik da ejeren gik på pension. Hvorefter den lokale tankstation og mekaniker overtog funktionen. Ejerskifte og faldende salg har betydet at tankstation og butik ligeledes har lukket og Stenum har ikke længere dagligvarehandel. En ting man i byen er kede af og det forsøges med støtte fra mekanikeren at skabe grundlag for ny automattank og en lille dagligvarebutik drevet af lokale. Byen har dog stadig erhverv tilbage i byen, herunder to smedjer og en tømmer.

4.5.4 Landsbyens fremtid

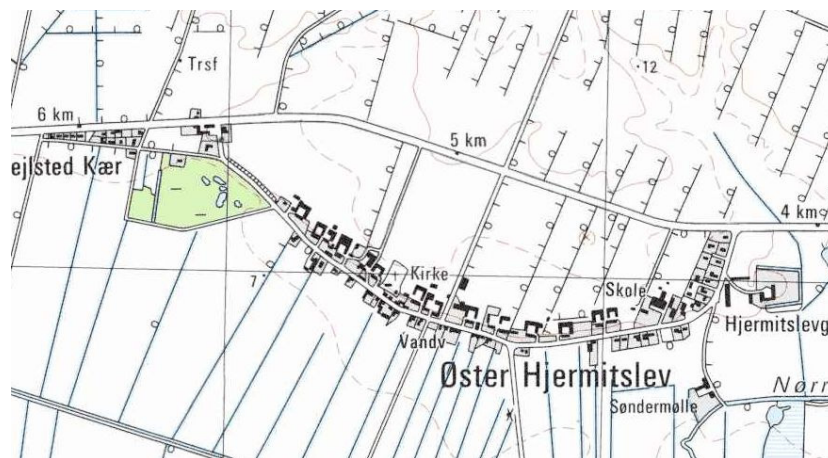
Stenum er en landsby der overordnet set har det godt. Byen ses som et attraktivt sted at bo og folk vil gerne bygge nyt i byen, selvom det som så mange andre steder ikke er muligt at få byggeprisen hjem ved salg af bolig. Ligeledes er der et aktivt foreningsliv der er med til at skabe et sammenhold i byen. Byens største problem er erhvervets tilbagegang, der betyder at byens sidste arbejdspladser risikerer at forsvinde. Dog vil en genskabning af en dagligvarehandel være attraktivt i forhold til at give mulighed for at handle lokalt.

Stenum har et godt potentiale som en landsby det vil være attraktivt at bo i, men det skal i den forbindelse overvejes hvilken udvikling der skal tillades. Byens beboere vil gerne at der udlægges nye parcelhus byggegrunde, så byen kan vokse. Hvorimod det skal overvejes om sådanne vil betyde at byen ældre huse mister deres

værdi og dermed for lov til at forfalde, som det sker i andre lignende landsbyer.

4.6 Øster Hjerimitslev

Landsbyen ligger ca. fem km fra Brønderslev der er kommunens centrale by både før og efter kommunesammenlægningen. Lige nord for byen løber hovedvejen der binder hele området vest for Brønderslev sammen med Brønderslev og resten af Vendsyssel.

Figur 27 Øster Hjerimitslev By [Kulturarvsstyrelsen]

4.6.1 Landsbyens fysiske udseende

Byen fremstår generelt som en pæn by. Byen drager fordel af at hovedvejen er ført udenom og gaden gennem byen derfor er meget svagt trafikeret, hvilket medvirker til at skabe grundlaget for en landsby med et idyllisk gadebillede, som desværre ødelægges en smule af enkelt elementer, som for eksempel et skur ved busstoppet

som ikke er andet end algebefængt plexiglas. Dog er det generelle bybillede pænt.

Endvidere er der et begyndende generationsskifte i byen, der gør at flere af de ældre nedslidte boliger bliver solgt til yngre mennesker der gerne vil istandsætte deres bolig, hvilket også skaber en byfornyelse.

Figur 28

Figur 28 viser gadebilledet gennem Øster Hjermitslev taget mod øst. Husene mod nord ligger en smule tilbagetrukket i forhold til gaden, og husene her har generelt en bedre standard end dem på den sydlige

side af gaden. De enkelte huse der kunne bruge en kærlig hånd ligger på den sydlige side af gaden, og det er ligeledes her de mindste huse er placeret.

Figur 29

Figur 29 viser Hjerimitslev gård i byens østlige udkant. Hjerimitslev gård er et af kun to kulturhistoriske bygningsværker der ligger i Gl. Brønderslev Kommune. Gården er synlig fra hovedvejen og skaber, et første og ikke særlig attraktiv udsigt til byen når man kommer fra Brønderslev. Den forrige ejer lod gården forfalde, men den nuværende ejer er påbegyndt renovation. Dog vil gården i lang tid

fremover fremstå forfalden og nedslidt, da der skal søges om ressourcer til den manglende renovering.

4.6.2 Landsbyens liv

Foreningslivet i byen har haft det hårdt. Øster Hjerimitslev er en af de landsbyer som har oplevet tilbagegang i tilslutningen siden 1950'erne hvor landbruget begyndte at blive automatiseret. Byens idrætsforening er centreret omkring badminton og gymnastik. Idrætsforeningen har ligeledes ansvar for en del aktiviteter som kan beskrives som borgerforenings arrangementer, for eksempel fester, og årligt spillemandstræf. Dette bunder i at borgerforeningen først blev dannet for ca. 20 år siden. En sammenlægning af de to foreninger er forsøgt, men nedstemt: Dette kombineret med den fortsatte tilbagegang i tilslutningen, kan betyde en eller begge foreningers død. Og derigennem mistes et af landsbyens centrale holdepunkter.

4.6.3 Landsbyens erhverv

Ligeledes med andre små landsbyer har der været en tilbagegang i mængden af erhvervsdrivende i byen. Tidligere har der været to købmænd, to smedjer, brødudsalg samt mejeri, men disse er i lighed med andre steder forsvundet.

Der er dog en del erhverv tilbage i byen, herunder vognmand, landbrug og heldagsskole for adfærdsvanskelige børn.

Figur 30

Figur 30 viser den ene af byens to mekanikere. Øster Hjerimitslev udmærker sig ved at have to værksteder, selvom byen ikke er særlig stor. Det ene værksted har ligget i byen i mange år og har specialiseret sig i gamle biler, især fordi ejeren i dag også er oppe i årene. Hvorimod den anden mekaniker arbejder mere bredt, og langsomt udbygger sit kundegrundlag, efterhånden som den første stopper.

4.6.4 Landsbyens fremtid

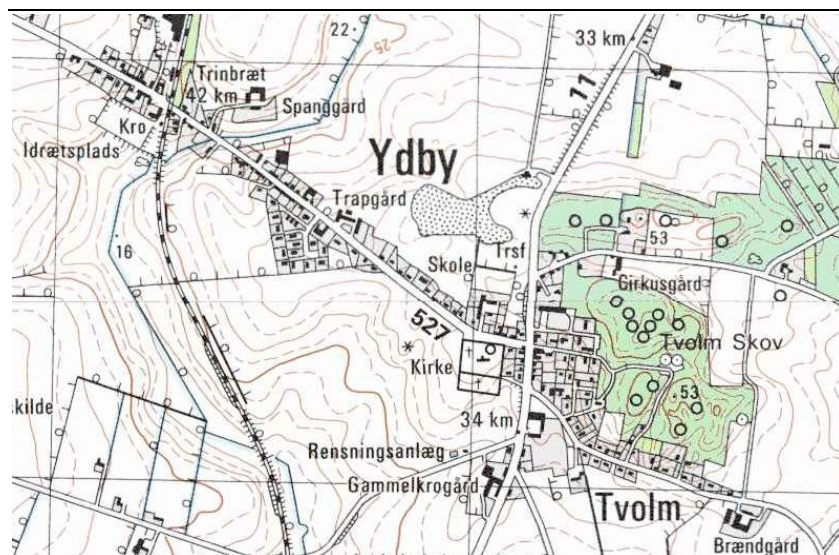
Landsbyens placering i forhold til Brønderslev burde gøre Øster Hjerimitslev attraktiv som pendlerby. Byen ligger samtidigt under tyve km fra Vesterhavet og feriebyen Blokhus, hvilket også må tælle som et plus. Byens største handicap er at foreningslivet har det hårdt og sammenholdet ser ud til at smuldre. Byen ville kunne drage fordel af at samle sig om en forening, og i fællesskab løfte de arrangementer byen til stadighed skaber en god tilslutning til. Samtidigt burde der fokuseres på Hjerimitslev Gårds kulturhistoriske værdi og det positive fokus et sådan sted kan skabe. Dermed skabes også bedre rammer for at tydeliggøre landsbyens kvaliteter.

4.7 Ydby

Ydby ligger med kort afstand til lokalområdets hovedby Hurup samtidig med at hovedfærdselsåren mellem Thisted og Struer går gennem byens østlige del, hvilket skaber gode forbindelser fra byen til hele Thy. Lokalbanestationen i byens vestlige del skaber ligeledes en god forbindelse via offentlig transport til områdets andre byer.

Ydby er derfor også plaget af den megen trafik der går gennem byen. En trafik der nok ikke kan forventes at falde eller blive reguleret yderligere end den 50 km/t begrænsning der allerede er. Hvad der yderligere forværrer trafikpresset er den øst vest gående vej som fungerer som bindeled fra Vestervig egnen til det overordnede trafiknet.

Oprindeligt var Ydby to byer, Ydby som ikke var andet end en lille samling huse og Tvolm der var en landsby omkring datidens hovedvej. På grund af togbanens placering voksede Ydby og datidens byudvikling gjorde at de to landsbyer voksede sammen til hvad der i dag er Ydby.

Figur 31 Ydby By [Kulturarvsstyrelsen 2007]

4.7.1 Landsbyens fysiske udseende

Ydby er i dag en meget langstrakt by hvor husene primært kan siges at være placeret langs den øst vest gående vej samt i mindre grad omkring det grønne område i byens vestlige del. Boligerne er generelt af middel og bedre kvalitet dog er der enkelte nedslidte boliger som skæmmer bybilledet meget da der kun er en gade. Dog er boligerne i byens østlige del af en generelt højere kvalitet, hvilket har sammenhæng med den mindre trafik og de grønne områder der gør det til et mere attraktivt boligområde.

Figur 32

Figur 32 viser et hus på den øst vest gående gade. Enkelte af de nedslidte huse bliver renoveret og der foregår en langsomt fornyelse af bybilledet. Boligspekulanter som har været et problem er ikke længere en faktor og husene der er til salg købes nu hovedsageligt af folk der forventer at renovere deres bolig.

Figur 33

Figur 33 viser ligeledes et hus på den øst vest gående gade. Dette hus er blevet renoveret indenfor den seneste årrække og er et eksempel på at der langsomt sker en byfornyelse.

4.7.2 Landsbyens liv

Ligeledes med andre små landsbyer har Ydby oplevet en skolelukning. Skolen har derfor stået tom i længere tid. Borgerforeningen besluttede på et tidspunkt at dette ikke var tilfredsstillende og i efteråret 2003 åbnedes Ydby Friskole. Skolen har betydet at byen har fået et samlingspunkt og samtidigt bruges

skolen som et trækplaster for nye beboere der ønsker at deres børn går i en lokal skole.

Hvor borgerforeningen er centreret omkring Ydby, er de andre foreninger i byen centreret omkring et større lokalområde. Nemlig Ydby og Boddum. Dette gælder for eksempel Idræts- og skytteforening.

Borgerforeningen er i samarbejde med skytteforeningen ved at opføre en ny hal i forbindelse med skolen. Hallen er blevet finansieret udenom daværende Sydthy Kommunen gennem privat indsamling, AP Møller fonden og den lokale sparekasse. Man håber at hallen sammen med skolen kan skabe et endnu bedre fællesskab i landsbyen.

4.7.3 Landsbyens erhverv

I byen ligger der lokalt teglværk, vognmand, købmand, plejehjem for demente, mørtelværk, tømmer, sparekasse og frisør. Derudover ligger der enkelte butikker der ikke primært lever af erhvervet, herunder en hobbybutik og en mekaniker.

Figur 34

Figur 34 viser den lokale dagligvarebutik. Købmanden her har ikke, på samme måde som mange andre små lokale købmænd, problemer med at opretholde sin omsætning. Købmanden drager nemlig fordel af at være placeret på hovedvejen, og fungerer derfor som et nemt kort stop for pendlere når de ønsker at handle. Ligeledes bliver en del af omsætningen sikret gennem plejehjemmet, der handler deres varer lokalt og derigennem understøtter købmandens eksistensgrundlag.

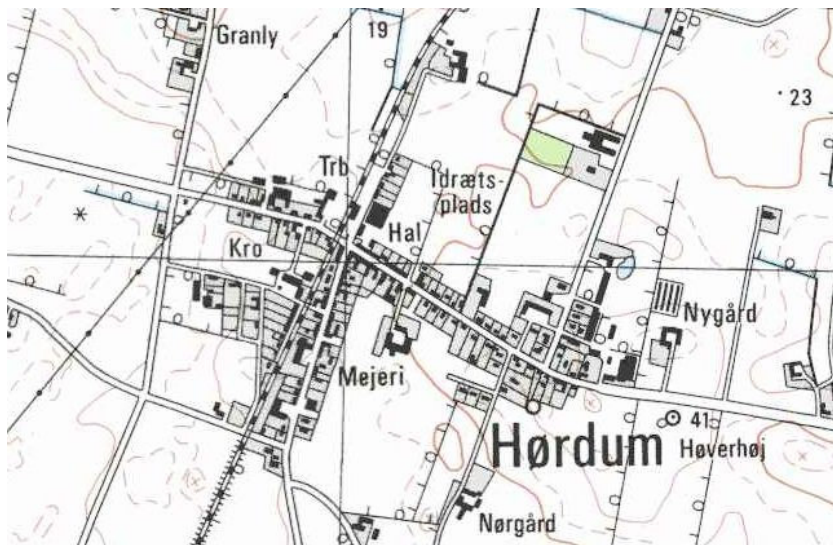
4.7.4 Landsbyens fremtid

Ydbys placering i forhold til det overordnede vejnet gør at byen burde kunne promeneres som et godt bosætningssted. Især for pendlere og børnefamilier da børnene kan komme i lokal skole. Den manglende renovering på nogle huse skaber en mulighed for at købe billig bolig, men byens nuværende udseende kan virke som en barriere på grund af de enkelte nedslidte huse og trafikken. Det må siges at byen generelt vil have gode muligheder for at opleve en positiv byudvikling, hvis det er muligt at tydeliggøre byens kvaliteter. Herunder skole, tilgængelighed, huspriser og herlighedsværdier.

4.8 Hørdum

Hørdum ligger rimelig langt fra lokalområdets hovedby Hurup, men til gengæld indenfor en kort afstand af Bedsted som er lokalt handelscentrum og Koldby som ligeledes har mange butikker. Byen har en del trafik da den er bindeled fra områderne vest for byen til hovedfærdselsåren mellem Thisted og Struer.

Hørdum er oprindeligt blevet kaldt Thys hovedstad, men indbyggertallet har været konstant faldende de seneste 50 år og byen i dag er stærkt præget af hvad dette har betydet i forhold til tomme boliger og manglende vedligeholdelse af samme.

Figur 35 Hørdum By [Kulturarvsstyrelsen 2007]

4.8.1 Landsbyens fysiske udseende

Byens boliger er af svingende kvalitet. Når man kommer til byen er det generelle indtryk at husene ved byskiltene er af bedre kvalitet og at boligerne bliver mere og mere nedslidte som man nærmer sig landsbyens centrum omkring krydset og togstationen. Dette kan også have en sammenhæng med at husene ind mod krydset ligger meget tæt samtidigt med at de er af en ringe størrelse.

Figur 36

Figur 36 viser et hus på gaden mod syd. Huset er desværre meget sigende for hvordan flere af husene på denne gade ser ud. Ligeledes at en del af boligerne står tomme.

Figur 37

Figur 37 Viser byens vejkryds mod syd. Boligerne her har generelt et nedslidt udseende. Dette skaber et dårligt indtryk som bliver meget tydeligt på grund af mængden af folk der benytter stedet, da det også er knudepunkt for den lokale købmand og lokalbanestation.

Figur 38

Figur 38 viser et hus på gaden mod øst. Der ses enkelte renoverede boliger i Hørdum og byen har da også en god andel af huse i middel og bedre kvalitet. Det er især for byens østlige del, dette er gældende.

4.8.2 Landsbyens liv

Til forskel for landsbyens lidt lurvede fysiske udseende er foreningslivet i byen på nuværende tidspunkt stærkt. Udover borgerforening findes der en kulturlandsby forening der laver lokalteater. En meget aktiv idrætsklub med gode sportslige resultater og crockett og petanque klub med over 60 medlemmer.

Selvom der er mange tilbud, eller netop fordi der er mange tilbud oplever foreningerne generelt en begyndende tilbagegang i tilslutningen. Især borger Borgerforeningen har haft problemer med at tiltrække nyttilflyttere til foreningen. Dette betyder desværre at foreningerne der er medvirkende til at skabe sammenhold og holde byen sammen, svækkes.

4.8.3 Landsbyens erhverv

Hørdum drager fordel af at være en stationsby, hvilket også kan ses af mængden af erhvervsdrivende i byen. Alt i alt har byen et sted mellem 30 og 35 erhvervsdrivende. Rækkende fra frisør til maskinstation.

Figur 39

Figur 39 viser den lokale dagligvarebutik, butikken ligger placeret overfor togstationen. Netop fordi Hørdum er stationsby og dermed skaber en større gennemstrøm af mennesker, er købmanden er i stand til at opretholde et stort udbud af varer inklusiv indenfor frugt og grønt.

Endvidere ligger en af lokalområdets større virksomheder i byen. KK-Metal har ca. 35 ansatte og er indenfor det sidste år fået nye ejere der ønsker at udvide og udbygge virksomheden, hvilket forventes at skabe flere arbejdspladser.

4.8.4 Landsbyens fremtid

Landsbyens største udfordring er de mange nedslidte boliger samt den fortsættende befolkningstilbagegang. Problematikken består i at skabe tilflytning der vil resultere i renovering af byens boliger. Hørdum har forskellige kvaliteter indenfor foreningsliv, transportmuligheder, arbejdspladser og boligpriser, men lider under at landsbyen ikke tilbyder noget unikt og i omtale beskrives som en kedelig by. Noget som dem der bor der absolut ikke mener. Byens fremtid er meget afhængig af om man kan skabe flere arbejdspladser samt ændre byens fysiske udseende, som er en stærk barriere for tilflyttere.

4.9 Gettrup

Landsbyen ligger i kort afstand til lokalområdets hovedby Hurup, der udover Thisted By tilbyder flest handelsmuligheder i Ny Thisted Kommune. Byen ligger ligeledes med kort afstand til Vestervig, hvor skolen, børn fra Gettrup normalt benytter, ligger.

Gaden gående øst vest er vigtigste bindeled fra Vestervig egnen til hovedfærdselsåren mellem Thisted og Struer. Denne vej er derfor stærkt trafikeret, og trafikanterne kører generelt meget stærkt på denne strækning.

Figur 40 Gettrup By [Kulturarvsstyrelsen 2007]

4.9.1 Landsbyens fysiske udseende

Ses der på landsbyen som helhed er der ikke forskel på kvaliteten af boligerne her, i forhold til andre steder. Der hvor Gettrup skiller sig ud, til lige med andre små landsbyer, er med en større andel af små boliger. Disse små boliger trænger i større eller mindre grad til en kærlig hånd.

Det er tydeligt at der i landsbyen foregår en langsom byfornyelse. Enkelte huse bliver renoveret og landsbyen er langsomt ved at skifte udseende fra at virke nedslidt til at fremstå som en pæn lille by.

Ligeledes anså borgerforeningsrepræsentanten ikke det faldende indbyggertal som et stort problem, da de tilflyttere som kom renoverede de huse som de købte, og derigennem var medvirkende til en byfornyelse. Problematikken er dog stadig at de huse der efter folks boligpræferencer er for små, står længe til salg og fortsat forfalder. Dette er især et problem på gaden gående mod syd hvor flere huse kan anses som kondemnabile.

Figur 41

Figur 41 viser et kondemnabelt hus på sydgående gade. Huset i baggrunden har lige fået lagt nyt tag. Huset inden og de efterfølgende huse er i god stand.

Figur 42

Figur 42 viser hovedgaden mod vest. Huset ligger som første hus efter det åbne stykke. Huset facade mod gaden er i pæn stand, ligeledes med at huset indvendigt er renoveret i nyere tid. Desværre fremstår den facade som er mest synlig for trafikanter, afpillet og ødelægges derved gadebilledet.

Figur 43

Figur 43 viser hovedgaden mod nord, ikke langt fra foregående billede. Husene på nord siden af hovedgaden er generelt i bedre stand end på sydsiden. Årsagen er ikke klar, men husene her er generelt større og en stor del har ligeledes udsigt til Limfjorden.

4.9.2 Landsbyens liv

Fra borgerforeningens side får man et positivt indtryk af det foreningsliv der er i byen. Det skal dog også siges at der er forholdsvis mange tilbud, selvom byen ikke er særlig stor. Herunder lejrskole i hvad der har været byens plejehjem. Idrætsforening som på grund af byens størrelse kun har voksenhold, men stadig formår

at tiltrække udøvere fra et stort opland inklusivt byerne Hurup og Vestervig.

Figur 44

Figur 44 viser Gettrups gamle skole fungerer i dag som borgerforeningens og byens forsamlingshus. Tillige har den lokale amatør teatergruppe 'Fyrspillerne' vinterresidens og værksted her.

4.9.3 Landsbyens erhverv

Der ligger intet større erhverv i byen med der er stadig flere mindre virksomheder. Herunder en tankstation der lever godt af den store

mængde trafik gennem byen. En guldsmedforretning der ikke lever primært af lokale kunder, men som tiltrækker mange forskellige mennesker til landsbyen. Ligeledes er der i byen en elektriker og et galleri.

Figur 45

Figur 45 viser den lokale dagligvarehandel. Ligeledes med andre små købmænd lider butikken under faldende omsætning. For denne butik specifikt fik det stor betydning at det lokale plejehjem placeret i Gettrup, lukkede. Dermed forsvandt en stor del af butikkens omsætning og dermed muligheden for at opretholde et stort udbud af varer. Ejeren er ligeledes ved at være en ældre herre og det forventes

ikke at en anden købmand vil overtage butikken. Dermed forsvinder sidste lokale indkøbsmulighed.

4.9.4 Landsbyens fremtid

Landsbyen lider under at de nedslidte boliger, og mængden af boliger til salg fylder meget i bybilledet. Der er dog huse som er blevet eller bliver renoveret. På nuværende sker der en langsom fornyelse og det må håbes at det fortsætter. Realdania's virke i Thisted Kommune må ligeledes forventes at få betydning. Det er dog meget vigtigt for en lille landsby som Gettrup at for del i ressourcerne, for et løft af kun landsbyerne omkring Gettrup, vil kunne betyde dens død. Da arbejdet med Realdania er drevet af de enkelte borgere i landsbyerne er det i bund og grund borgerne i Gettrup der er afgørende for hvorvidt byen fortsat skal overleve og fortsætte den positive udvikling.

4.10 Sammenlighed mellem byerne

Udviklingen i de enkelte landsbyer har været forskellig, dog er der flere områder hvor byerne kan sammenlignes på tværs af størrelse og geografisk placering. Der skal dog tages det forbehold at denne sammenhæng er stærkest når der ses bort fra Serritslev. Dette kan forklares med at Serritslev er forholdsvis større end de resterende landsbyer, samtidigt med den gode placering i forhold til vejnettet og omkringliggende byer.

4.10.1 Landsbyernes fysiske udseende

Landsbyernes bybillede kan generelt beskrives som pænt. Det største problem er at bybilledet, især for de små landsbyer, ødelægges af enkeltstående nedslidte boliger.

De nedslidte boliger ligger hovedsageligt ind mod landsbyens naturlige centrum. Dette har en sammenhæng med at boligerne her, typisk er mindre, med små matrikler og derfor ikke attraktive ved salg. Endvidere afgrænses landsbyen ligeledes af enkelte nedslidte huse ved byskiltene. Ligeledes er det også disse små boliger der står tomme.

Der sker generelt en langsom byfornyelse, hvor enkelte boliger renoveres efter ejerskifte. Det er typisk yngre mennesker og børnefamilier der gør dette. Betegnelsen generationsskifte kan bruges som forklaring på denne byfornyelse.

Skolebygninger uanset om de på nuværende bruges som skolebygninger eller andre formål, har generelt en slidt facade. Dette har en stærk sammenhæng med byggetidspunktet, og den alder bygningerne derfor har i dag.

4.10.2 Landsbyernes udvikling

De kommunale rammer i de to case kommuner har været meget forskellige. Gl. Brønderslev Kommune har haft et stærkt fokus på landsbyerne hvorimod Gl. Sydthy Kommune har satset på udviklingen i kommunens største by. Det kan ses at landsbyerne i Brønderslev Kommune har det bedre, men forskellene mellem de to kommuner er ikke store og kan ikke kun forklares med forskellene i de kommunale rammer. Landsbyernes placering i forhold til resten af Danmark må siges at have lige så stor betydning, om end ikke større, for landsbyernes nuværende tilstand. Landsbyudviklingen i Gl. Sydthy Kommune adskiller sig nemlig ikke særligt fra andre vestkystkommuner, og landsbyudviklingen i Gl. Brønderslev Kommune stemmer også overens med udvikling i midt Vendsyssel. Største delen af den udvikling som skabes i de enkelte landsbyer, sker på baggrund af det private initiativ fra landsbyens borgere.

Erhvervet er på tilbagegang. Der ligger stadig en række virksomheder i landsbyerne, men udviklingen er generelt en afvikling efterhånden som ejerne bliver ældre og går på pension. Det er især tydeligt indenfor dagligvarehandel hvor de små købmænd ikke kan konkurrere med butikskæderne i de lokale handelscentre,

og ikke fortsættes når de nuværende ejere stopper. De erhverv der har det bedst, er de små selvstændige håndværkere med et par ansatte, herunder tømrere, murere og elektrikere. De har ikke behov for en butiksfront og har det normalt godt, da de med udgangspunkt i egen bolig kan servicere lokalområdet.

Boligspekulanter, eller den såkaldte Låsby-problematik, er et forsvindende problem. Årsagen er at det fra kommunernes side gøres svært at udleje boligerne, hvilket gøres gennem huslejeafslæggelse og kondemnering. De boliger der ejes af spekulanter er også typisk de små boliger.

4.11 Delkonklusion

For at overskueliggøre sammenhængen mellem forskellige emner behandlet i kapitlet, er der opstillet en matrix med de enkelte emner præsenteret, se Figur 46. Der foretages en simplificering og konkretisering af emnerne, hvilket har til formål at gøre det muligt at opstille dem i matrixen. Som beskrivende for de enkelte punkter i matrixen, benyttes følgende betegnelser ud for hver enkelt landsby. 'Ja' for bekræftelse i forhold til krav opstillet, 'Nej' for det modsatte. I tilfælde af at det ikke er muligt at oplyse om emnet benyttes '-'. Som beskrivende for den overordnede udvikling benyttes landsbyens indbyggertal og udvikling over de seneste 10 år, i procent, som faktor.

Indbyggertallet benyttes som faktor, da ændringer heri kan ses som en direkte konsekvens af planlægning og samfundsudvikling. Landsbyernes faktiske størrelse fortæller om byens nuværende situation, og den procentvise ændring om landsbyens udvikling i forhold til de planlægningsmæssige rammer der har været til stede.

¹Renovation af boliger tydeligt i bybilledet.

²Bemærk modsat betydning for Ja og Nej. Ikke beboede huse, forfald tydeligt i bybilledet.

³Ikke velfungerende, opløsningstruet.

⁴Der findes en lille badminton klub.

⁵Ingen junior hold.

⁶Antal daglige afgange over 10 på hverdage.

⁷Friskole etableret på baggrund af skolelukning.

⁸Friskole etableret af borgerforening.

⁹Under genetablering.

¹⁰Forsvinder med nuværende ejer.

¹¹Virksomhed med mere end 10 ansatte.

¹²Afstand til lokal hovedby, under 10 km.

¹³Afstand til by med mere end 20.000 indbyggere, under 50 km.

¹⁴Indbyggere i Gettrup Sogn. [Danmarks statistik 2006c]

¹⁵Ændring i indbyggertal 1996-2006.

¹⁶Udvikling i Tolstrup Sogn, ingen landsbyer over 200 indbyggere. [Danmarks statistik 2006c]

	Serritslev	Stenum	Ø. Hjermitslev	Ydby	Hørdum	Gettrup
Byfornyelse ¹	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Intet forfald ²	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Borgerforening	Ja	Ja	Ja ³	Ja	Ja	Ja
Idrætsforening	Ja	Ja	Nej ⁴	Ja	Ja	Ja ⁵
Bus/Tog ⁶	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
Skole	Ja	Ja ⁷	Nej	Ja ⁸	Nej	Nej
Købmand	Ja	Nej ⁹	Ja	Ja	Ja	Ja ¹⁰
Håndværkere	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Virksomhed ¹¹	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	Nej
Bynærhed ¹²	Ja	Nej	Ja	Ja	Nej	Ja
Storby ¹³	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
Indbyggere	475	296	-	320	270	173 ¹⁴
Udvikling ¹⁵	3,9 %	4,0 %	-5,3 % ¹⁶	-10 %	-5,1 %	-15 %
Antal 'Ja' af 11	10	8	8	9	7	6

Figur 46 Indeks over landsbyernes udvikling

Ved at se på antallet af 'Ja' på Figur 46 kan landsbyerne opdeles i to overordnede grupper, den ene i forhold til hvilken kommune landsbyen ligger i, og en i forhold til landsbyens størrelse.

Opdelingen i forhold til størrelse viser en direkte sammenhæng mellem indbyggertal, og hvilke service der findes i byerne. Derudover viser udviklingen i indbyggertal med tydelighed at, små landsbyer ikke kan fastholde et stabilt indbyggertal.

Opdelingen efter kommune viser Ydbys, Hørdums og Gettrups yderlige placering i forhold til den centrale del af Danmark, herunder afstand til nærmeste storby og motorvej. Landsbyerne her kan ikke opretholde et stabilt indbyggertal. Udviklingen i indbyggertallet viser med tydelighed den overliggende demografiske udvikling hvor kommunerne i landets vest og nordlige del har svært at opretholde et stabilt befolkningstal.

Som nævnt i metodeafsnittet i Kapitel 3, skal man være bevidst om at konklusioner baseret på viden opnået fra casestudiet, ikke direkte kan overføre til andre landsbyer, uden at man er bevist om at der kan være demografiske forskelle mellem landsbyerne der gør at resultaterne vil være anderledes. Med fordel kan matrixen benyttes til at skabe overskuelighed for hvorvidt at der er sammenhænge mellem udviklingen i landsbyerne fra casestudiet til en anden specifik landsby, og dermed skabe grundlag for at kunne benytte konklusionerne fra casestudiet i en større sammenhæng.

4.11.1 Befolkningsudviklingen

Udviklingen i indbyggertallet viser at det ikke kun er byens størrelse der er afgørende for muligheden for at skabe udvikling, men at flere faktorer har betydning.

Serritslevs positive udvikling kan forklares ved at byen ligger tæt ved Brønderslev By og motorvej, hvilket giver en transporttid på under 25 minutter til Aalborg. Det, kombineret med lokal skole gør byen attraktiv som bopælssted.

Stenum derimod ligger længere fra både Brønderslev By og motorvej, men har stadig en positiv befolkningsudvikling. Dette må forklares ud fra at byen har en række andre tilbud der er medvirkende til at opretholde indbyggertallet. Byen er kendt for sin attraktive friskole samt sit foreningsliv, derudover fungerer byen også som centrum for et stort landdistriktsområde. Dette gør at indbyggertallet langsomt stiger.

I resten af landsbyerne er der et fald i indbyggertallet. For landsbyerne i Gl. Sydhjy Kommune kan det forklares med den generelle udvikling i udkantsdanmark. For Ø. Hjerlumslev er det sværere at give et konkret bud på hvad der sker med landsbyen, da udviklingen i indbyggertallet er baseret på et større område. Men grundlæggende kan det siges at der i selve landsbyen ikke er særlige services, eller andet der gør at udviklingen i byen skulle være forskellig fra den generelle udvikling i sognet.

4.11.2 Hvad skaber forskellene?

Det er tydeligt at der er generelle udviklingsbetingelser, geografisk placering og kommunale rammer, der er bestemmende for befolkningsudviklingen i landsbyerne. Dette er især tydeligt hvis man ser på udviklingen i indbyggertallet over hele perioden, se Figur 12 og Figur 14, hvor udviklingen med rimelighed kan beskrives som enstydig med baggrund i ovenstående betingelser.

Ses der mere konkret på hvad der er medvirkende til at skabe forskelle mellem de enkelte landsbyer og deres udvikling kan følgende identificeres.

Tilstedeværelsen af Ildsjæle

Udvikling i landsbyen skabes kun af indbyggerne selv. De lokale ildsjæle er medvirkende til at skabe en forskel. Dette kan ske gennem forskellige kanaler, for eksempel borgerforeningen, men grundlæggende betyder ildsjælene alt. Uden disse sker der ingen udvikling.

Vigtigheden af et fysisk samlingspunkt

Byskiltet er ikke nok til at skabe et sammenhold og et ønske om en udvikling, der skal mere til at binde indbyggerne sammen i landsbyen. I casestudiet kom dette særligt til udtryk i Stenum, hvor friskolen ses som byens vigtigste funktion. Det at landsbyen har et samlingspunkt som indbyggerne alle kan identificere sig med, giver

borgerne noget at kæmpe for. Et samlingspunkt fungerer derved som grundlag for landsbyens udvikling.

Vigtigheden af et socialt netværk

I sammenhæng med de to ovenstående afsnit er et socialt samlingspunkt af stor betydning. Det mest normale samlingspunkt er borgerforeningen der fungerer som grundlag for den interaktion der er medvirkende til at skabe et socialt netværk. Et socialt netværk giver et bedre udgangspunkt for ildsjælene, og gør det nemmere at skabe opbakning til indsatser der kan skabe et grundlag for udvikling.

Åbne kommunale rammer

Det er af stor vigtighed at der fra kommunal side bliver givet plads til udvikling i landsbyerne. Dette betyder at der skal ses åbent på lokalplanernes formulering. Disse må ikke være stærkt begrænsende for landsbyen. Dette betyder ikke at alt skal være tilladt, men at byens indbyggere i større grad skal spørges og medtages i planlægningen. Ved at give borgerne magt til at bestemme hvorvidt et bestemt tiltag skal tillades, gives der normalt større mulighed for positiv udvikling. Et konkret eksempel fra casestudiet er Stenum, hvor kommunen har stoppet udlægget af byggegrunde selvom der er et identificeret behov. Ligeledes med forbudet mod friplejehjem i Gettrup, som på længere sigt betyder at den lokale købmand forsvinder, da plejehjemmet var et vigtigt økonomisk grundlag for virksomheden.

5 Bosætning i landsbyer – Tendenser

Kapitlet omhandler bosætning der ses på flyttemønstre generelt, og tilflytning til landsbyer og landdistrikter. At sikre tilflytning er vigtigt i forhold til at sikre de små landsbyers overlevelse, og kapitlet vil omhandle hvem og hvorfor folk vælger at flytte til sådanne områder.

Som beskrevet i historie kapitlet er det ikke længere landbruget der er landsbyens centrum. Udover det oprindelige samlingspunkts forsvinden, er der også i nyere tid, i stor udstrækning, forsvundet nogen af landsbyernes andre samlingspunkter, for eksempel skolen og dagligvarehandelen. Landsbyerne kan siges at være blevet mere heterogene og fragmenterede. Med dette menes at landsbyerne, uden ens eller sammenlignelige samlingspunkter, har haft mulighed for at udvikle sig i forskellige retninger. Disse heterogene landsbyer har ikke i samme omfang haft ens udviklingsmuligheder. I mange tilfælde kan små forskelle have betydning, for om landsbyerne udvikler sig positivt eller negativt. Et par eksempler på dette kan findes i casestudiet. Stenum har med Tolstrup Stenum Friskole bevaret et samlingspunkt for byen, hvorimod en by som Gettrup har mistet mere end et samlingspunkt gennem tiderne, først skolen, så plejehjemmet.

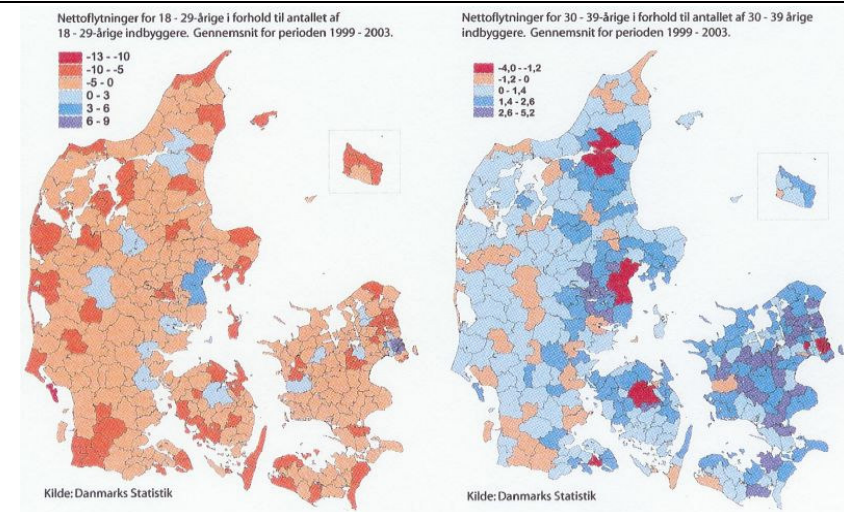
Landbrugserhvervets forsvinden har altså betydet at man i dag står med landsbyer der i meget større grad er forskellige fra hinanden, også selvom mange landsbyer har de samme problemer med at

opretholde befolkningstal. Landsbyerne i dag kan med god vilje beskrives som et parcelhuskvarter på landet, folk her har i stor udstrækning samme type arbejde som dem i byerne, og adskiller sig ikke nævneværdigt med andet end at de netop bor på landet.

5.1 Flyttemønstre

Den enkeltes flyttemønster er i stor grad baseret på personens placering i sit livsforløb, hvilket gør det muligt at beskrive generelle flyttemønstre ud fra alder. På den baggrund kan fem grupper identificeres, 'De unge', 'De unge familier', 'De etablerede familier', 'Seniorene' og 'De ældre' [Svaj 2005]. Grupperne kan ikke adskilles ved fastsættelse af en specifik alder, men beskriver mere grundlæggende om hvor den enkelte er i sit livsforløb. Generelt sker der flest flytninger tidligt i et sådan livsforløb, og flytningerne aftager derefter med alderen. Ligeledes viser tendenserne at afstanden er vigtig i forhold til valg af destination. De fleste flytninger sker indenfor korte flytteafstande [Andersen 2002].

De unges flyttemønstre er stærkt afhængig af uddannelsesmuligheder, og kun et fåtal af de danske kommuner har et positivt flyttemønster indenfor denne gruppe. Hvilket med tydelighed viser at de unge trækker til de storbyer hvor uddannelserne udbydes. [Svaj 2005]

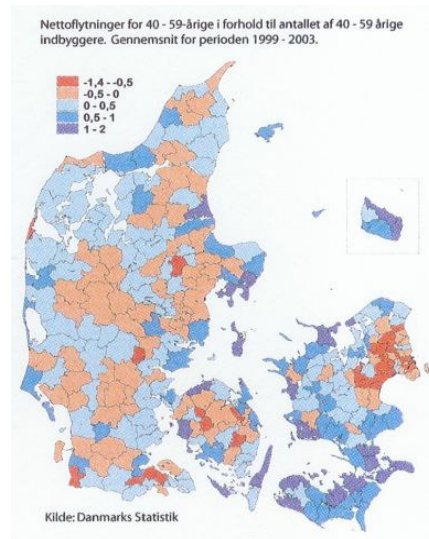

Figur 47 Nettoflytninger 18-29årige samt 30-39årige, frit efter [Svaj 2005]

I de unge familier ændres flyttemønstret, og der sker en udflytning fra uddannelsesbyerne til de omkringliggende områder efter endt uddannelse. Dette sker i forbindelse med etablering på arbejdsmarkedet og familiestiftning. Denne gruppe har store præferencer i forhold til skole og pendlingsmuligheder, og forbliver normalt samme sted efter den indledende flytning som danner grundlag for en etablering af en familie, hvilket betyder at der ligges stor vægt på at vælge den rigtige bolig ved flytning. [Svaj 2005]

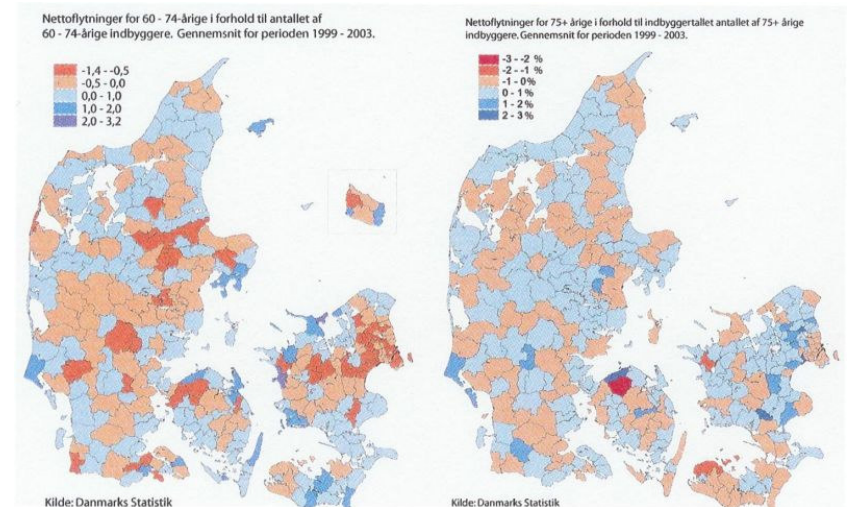
For de etablerede familier er der ikke et entydigt flyttemønster. Eneste tydelige tendens er at denne gruppe flytter længere væk fra storbyerne end de unge familier. Derudover er det kun op mod 10 % af denne gruppe der flytter i løbet af et år, så gruppen kan beskrives

som stationær. Der skal normalt særlig attraktive tilbud til at få denne gruppe til at flytte, for eksempel naturværdier. [Svaj 2005]

Figur 48 Nettoflytninger 40-59årige, frit efter [Svaj 2005]

Seniorernes flytninger er begrænsede, og der er ikke længere en geografisk betinget årsag. Tendenserne viser at der sker en fraflytning fra storkommunerne og svag tilflytning til yderområder, især til kystkommuner. Flyttemønstret viser at gruppen flytter i forhold til naturværdier, fritidsaktiviteter og oprindelse. [Svaj 2005]

Figur 49 Nettoflytninger 60-74årige samt 75+ årige, frit efter [Svaj 2005]

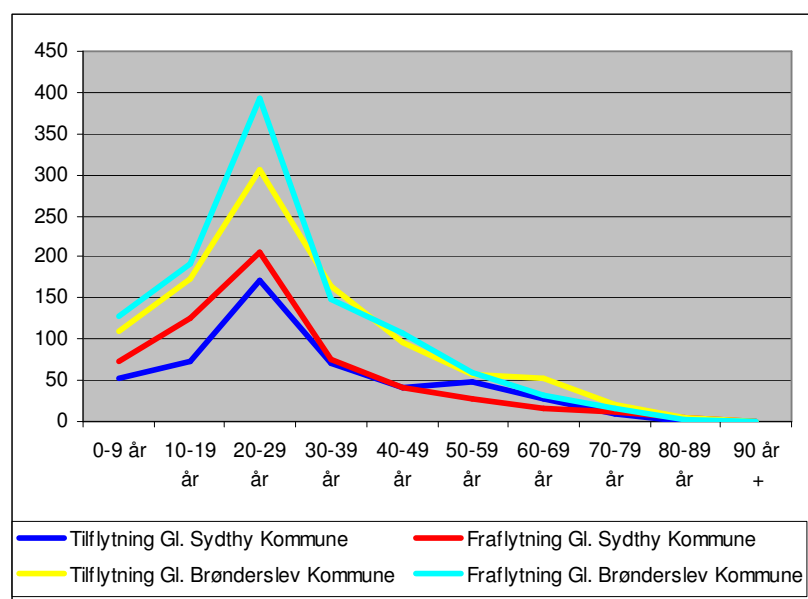
De ældre flytter hovedsageligt på baggrund af nødvendighed. Flytninger bliver baseret på behov for at bo så man ikke er afhængig af bil, skal holde have og nærhed til andre ældre. Denne gruppe har præferencer for små og bynære boliger med mange aktivitetsmuligheder nær ved.

5.1.1 Casestudiet

Den demografiske udvikling viser at der sker en befolkningstilbagegang i de landsbyer casestudiet omhandler, men selvom der bliver færre indbyggere sker der stadig en relativ tilflytning. Denne er meget vigtig for området hvis en reel og permanent affolkning ikke skal blive en realitet. Tilflytningen

repræsenterer næste generations borgere i landsbyerne og landdistrikterne.

De generelle tendenser indenfor flytninger i yderområderne er at de unge søger væk, normalt i forhold til uddannelse, og af det er børnefamilierne samt de ældre der flytter til området [Ærø 2005]. De samme tendenser ses også i casestudie kommunerne.

Figur 50 Til og fraflytning i 2005 Case kommunerne [Danmarks Statistik 2005]

Gruppen fra 10 til 39 år repræsenterer mellem 63 og 70 % af alle til- og fraflytninger, og dækker over grupperne som indeholder både unge og børnefamilier. Ses der nærmere på denne gruppe, ses der at især i gruppen fra 10 til 29 år er der en markant større fraflytning end tilflytning. Dette har en sammenhæng i at unge flytter væk på grund af uddannelse, men ikke vender tilbage efter endt uddannelse. Samtidigt med alderen, stiger tilflytningen i forhold til fraflytningen, og i aldersgrupperne 50 til 59 år for Gl. Sydthy Kommune og 60 til 69 år for Gl. Brønderslev Kommune, er denne størst. Den samlede flytning i kommunerne er dog stadig negativ.

5.2 Tilflytterne

Alle flytninger er i sig selv unikke, da de er baseret på en række valg den enkelte tager. I Thorkild Ærø's rapport, 'Bosætning i yderområder', bliver tilflytterne beskrevet i tre grupper; 'de lokale', 'de opsøgende' og 'de frie og selvkørende' [Ærø 2005].

De lokale, er folk der flytter tilbage til det lokalområde de oprindeligt kom fra. Dette sker typisk på baggrund af endt uddannelse hvorefter de, så og sige, vender hjem. Derudover er jobskifte eller større ændringer i personlige forhold, en årsag der gør at man ønsker at vende hjem til den egn hvor man har venner og familie. De lokale har normalt et godt kendskab til området og falder hurtigt til. [Ærø 2005] De to andre grupper har normalt ikke i samme grad kendskab til området, som 'de lokale', og vil være længere tid om at blive integreret i, og falde til i, området.

De opsøgende har normalt en meget specifik årsag til at de flytter til området. Det kan enten være et job, et boligprojekt eller ønsket om at bo udenfor storbyen. Denne gruppe gør normalt meget for at blive en del af lokalsamfundet og engagerer sig normalt i lokalområdet. Dette betyder dog også en større afhængighed til lokalsamfundet i forhold til gensidige forpligtelser. [Ærø 2005]

Boligpriserne er normalt lavere her end hvor tilflytterne kommer fra, og gør det muligt for tilflytterne at skabe en bolig med de specifikationer som de ønsker.

De frie og selvkørende har ligeledes en meget specifik årsag til at flytte til området, men her er årsagen selvcentreret. I den forståelse at de flytter til området på grund af bolig- og naturmæssige herligheder. Denne gruppe gør normalt ikke noget for at blive en del af lokalsamfundet, men bevarer deres sociale netværk fra det område de kommer fra. [Ærø 2005] En stor del af denne gruppe tilhører den ældre generation, og har ikke længere en stærk tilknytning til arbejdsmarkedet.

Fælles for tilflytterne er at flytningen generelt har været en positiv oplevelse. Tilflytterne har også en stor forståelse for områdets kvaliteter. Kvaliteter som ikke er tydelige for udefrakommende, hvilket er en stærk begrænsning i forhold til tilflytning generelt. Fælles for tilflytterne er også, at det at flytte ses som en måde at realisere drømme som ikke er mulige i byen. I byen er rammerne stramme og giver ikke plads til alternativer [Dansk Center for Byøkologi, 2000].

5.3 Delkonklusion

Befolkningsudviklingen er negativ i udkantsdanmark og tilflytning sker ikke af sig selv. Det er nødvendigt at skabe et grundlag for en tilflytning, og basere indsatsen på hvem der ønskes at tiltrækkes. Indsatserne skal ligeledes baseres på hvad der kan tilbydes. I forhold til casestudiet betyder dette, at der i Ny Thisted Kommune skal fokuseres på den lave arbejdsløshed som element i at tiltrække arbejdskraft til området. Derudover er der i kommunen store naturkvaliteter som ligeledes har betydning for en stor gruppe potentielle tilflyttere, ikke mindst den kommende nationalpark, Klitmøller og 'The Cold Hawaii' samt kysten generelt, er styrker i denne sammenhæng. For Ny Brønderslev Kommune er styrken, landlighed i kort afstand til Aalborg, hvilket muliggør at bo på landet men samtidig holde pendlingstiden på under 40 minutter til et erhvervscentrum med udbud af arbejdspladser indenfor alle sektorer.

Landsbyerne har en central betydning for tiltrækning af tilflyttere. Søger tilflytterne naturværdier, er landsbyerne de steder hvor tilflytteren kan komme nærmest naturen. I mange tilfælde er der stramme regler for hvad der er muligt i det åbne land, og landsbyen bliver derfor stedet hvor boligdrømmene kan opfyldes samtidigt med ønsket om nærhed til naturen. [Dansk Center for Byøkologi, 2000]

Muligheden for at tiltrække tilflyttere er også i stor grad afhængig af hvilke boliger og i hvilke rammer disse udbydes. Boligstandarden har de seneste år været stigende, og boligerne er generelt blevet

større. Derfor er det nødvendigt at skabe boligudbud i landsbyerne indenfor boligpræferencer som størrelse og beliggenhed. Boligen er i dag også i større grad den enkeltes base, og det er nødvendigt at sikre gode rammer indenfor lokal service, forbindelser for pendlere og adgang til naturen. [Svaj 2005] Ønsket om større boliger betyder at de ældste huse i landsbyerne, der normalt er mindst, bliver mindre attraktive. Det kunne i den forbindelse være en mulighed at fjerne kravet om helårsbeboelse og gøre en række af husene til fritidsboliger. Dette skaber ikke liv i byen til dagligt, men giver større mulighed for at boligen bliver brugt. Dette kan også medvirke til at skabe byfornyelse i landsbyen.

6 Planlægning – Fremtiden

Kapitlet vil omhandle det planlægningsmæssige grundlag der er for landsbyer og landdistrikterne. Der tages udgangspunkt i hvilke rammer der skabes for de nye kommuneplaner samt hvilke strategier der er udformet for landsbyer og landdistrikter. Emnet vil blive behandlet ved at gå fra den overordnede planlægning fra EU, til den kommunale planlægning.

Landsbyerne i casestudiet viser et billede af udviklingen i landsbyer i udkantskommuner. En udvikling med faldende indbyggertal. Udviklingen er ikke i særlig grad forskellig fra landsby til landsby, og det er ikke om indbyggertallet er over eller under de 200 personer, som er afgørende for om landsbyerne statistisk set kan kalde sig en by. Derfor bliver der i dette kapitel set nærmere på de planlægningsmæssige rammer indenfor planlægningen af landdistrikter. Det valg gøres på baggrund af, at udviklingen i landsbyerne mest af alt ligner den der foregår i landdistrikterne og ikke den som foregår i byer. Endvidere er der flere sammenhænge med landdistriktsplanlægningen, på grund af kommunernes status som udkantskommuner.

6.1 Planlægning på europæisk plan

Planperioden for udviklingen landdistrikterne er fra år 2007 til 2013. Planlægningen har til formål at fastlægge de rammer som de enkelte lande skal følge for udviklingen af landdistrikter. Overordnet set er det stadig landbruget som er det vigtigste element i planlægningen, herunder erhvervsudvikling både indenfor konventionel og økologisk landbrug, men også landdistrikterne som bosætningssted er blevet en del af planlægningen. [EU 2006a]

Når der i det følgende beskrives nærmere om elementerne i planlægningen, herunder især for bosætningen i landdistrikterne, er det vigtigt at man er bevidst om landbrugets prioriterede betydningen i den overordnede planlægningen. Landbruget har særstatus på europæisk plan hvilket gennemspejles af de strategiske rammer der er udformet.

Planlægningen er opbygget omkring tre tematiske akser samt 4. akse omhandlende Leader programmet der primært skal være med til at sikre implementeringen af lokale aktionsgrupper (LAG) til at skabe lokal opbakning omkring den planlægning der foretages på lokalt plan. [EU 2006b] De tre tematiske akser er;

- Akse 1: Forbedring af landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne
- Akse 2: Forbedring af miljøet og landskabet
- Akse 3: Livskvaliteten i landdistrikterne og diversificering af økonomien

Indenfor de fire akser er der derudover foretaget en økonomisk prioritering ved at opstille en række minimumskrav for de enkelte stater, når ressourcerne skal fordeles.

Akse 1	Akse 2	Akse 3	Akse 4
15 %	25 %	15 %	7 %

Figur 51 Minimums fordelings nøgle for ressourcer til udvikling af landdistrikter [EU 2006b]

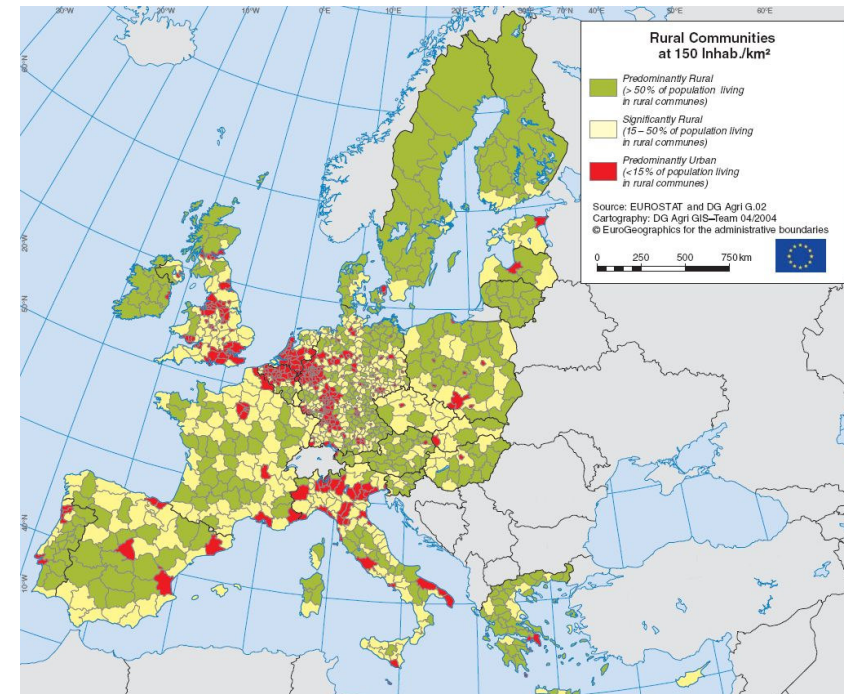
Ovenstående betyder at 62 % af de ressourcer de enkelte stater ønsker at benytte til udviklingen af landdistrikter er øremærkede, men samtidigt betyder det ligeledes at 38 % kan fordeles på de områder hvor de enkelte stater finder det vigtigst at gøre en indsats. Grundlaget herfor skabes gennem kravet om en national strategi som referenceramme [EU 2006a].

Selvom landbruget i tekst omtales som værende det vigtigste element i landdistriktsudviklingen, er dette ikke afbilledet direkte

ved fastlæggelsen af de økonomiske rammer som vist i figuren. Her prioriteres miljø højest og liv og landbrug ligeværdigt.

6.1.1 Akse 3, livskvaliteten i landdistrikterne og diversificering af økonomien

Livet i landdistrikterne og dets betydning i EU kan også tydeligt ses af hvor stor en del af EU's befolkning der bor i de områder, der efter EU definitioner kan beskrives som landdistriktsområder.

Figur 52 By og land i EU [EU 2006b]

Retningslinierne indenfor de tre tematiske akser er meget generelle, og ikke alle forhold er lige relevante for Danmark, men i det følgende forsøges beskrevet de retningslinier arbejdet indenfor 3. akse skal foretages ud fra.

Der ønskes en forøgelse af beskæftigelsen. Landbruget er ikke længere det primære arbejdsfelt, for dem der bor i landdistrikterne. EU ønsker at satse på mikrovirksomheder, håndværk samt turisme og relaterede erhverv. [EU 2006a] Mikrovirksomheder og håndværkere vil kunne gøre brug af de bygninger der ikke længere har anvendelse til landbrug. Ligeledes er turisme en af de eneste erhvervssektorer der kan være med til at skabe liv i områderne og er derfor vigtig for landdistrikterne.

Der skal sikres en genskabelse af landsbymiljøerne. Det er et ønske at skabe fungerende landsbymiljøer der kan være grobund for mikrovirksomheder, lokale serviceydelser og forbedre livskvaliteten. [EU 2006a] Genskabelsen af landsbymiljøerne har tæt sammenhæng med ovenstående, da erhvervet ses som et vigtigt element for at sikre en udvikling.

Uddannelse, herunder især uddannelse indenfor ovennævnte indsatsområder, er ligeledes et vigtigt virkemiddel der ønskes brugt til at skabe liv i landdistrikterne og være grundlag for at mikrovirksomheder kan skabes. [EU 2006a]

6.2 Planlægning på nationalt plan

Planlægningen af landdistrikterne på nationalt plan følger den samme planperiode som den europæiske, og tager i stor stil udgangspunkt i de overordnede rammer opsat af Europarådet. Den nationalt satte økonomiske ramme er fastlagt til 560 mio. kr. årligt, og budgetteringen fastlægges løbende, og nuværende gældende ramme dækker perioden 2007 og 2008. [Fødevareministeriet 2006]

I fastlæggelsen af ressourcer, for 'Aftale om landdistriktsprogrammet' sorterer 3. og 4. akse under samme punkt, ved den overordnede fordeling af ressourcer.

Akse 1	Akse 2	Akse 3/4
25 %	55 %	20 %

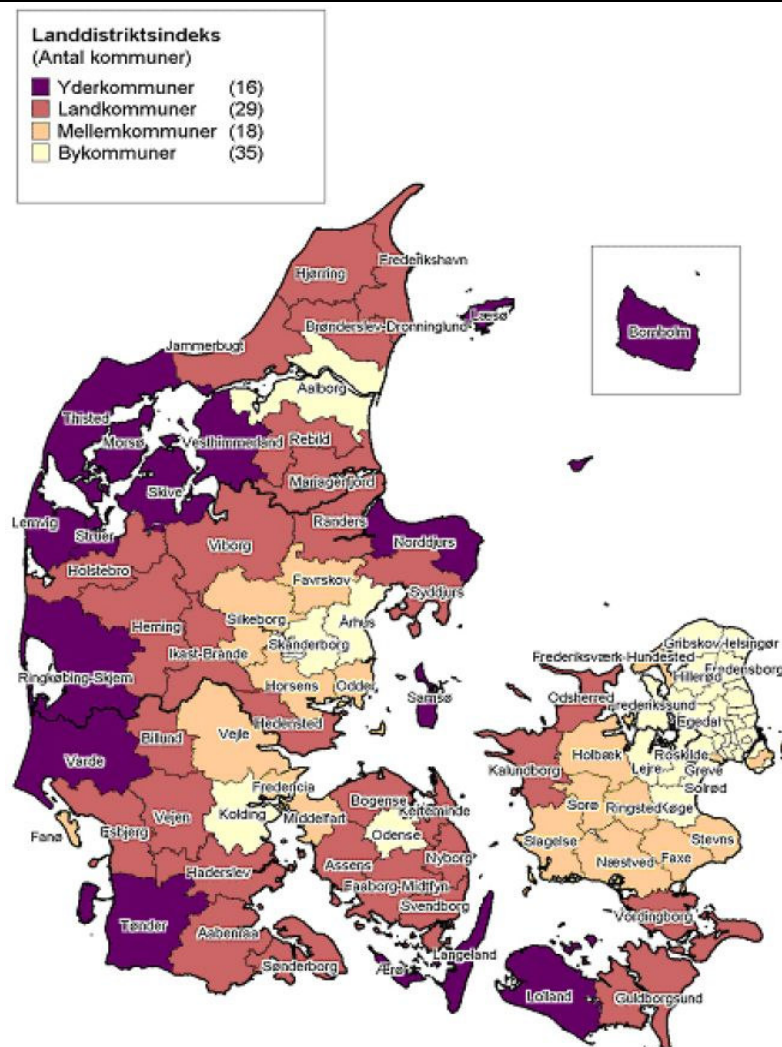
Figur 53 Procentvis resourcefordeling i følge 'Aftale om landdistriktsprogrammet' [Fødevareministeriet 2006]

Overordnet set er det miljøet der prioriteres højest. Ressourcerne til 3. og 4. akse er derimod under minimumsgrænsen, sat af EU, da de tilsammen skal dække 22 % af ressourcerammen. Endvidere er der ikke direkte sammenhæng mellem EU rammen og en række af de udspecificerede punkter i den nationale aftaleramme. Da flere af punkterne under 2. akse reelt set omhandler erhvervsfremme indenfor landbrug og skovbrug, herunder omlægning til økologi, fremme af økologiske produkter og skovrejsning. Dette vil betyde at

1. akse tildeles 54 % af ressourcerne. Hvordan ressourcerne benyttes i sidste ende er stadig svært at sige noget om, men overordnet set kan det konkluderes at prioriteten på nationalt plan ligger på erhverv og miljø, og ikke liv i landdistrikterne, 3. og 4. akse.

6.2.1 Liv i landdistrikterne og LEADER arbejdet

Sammensmeltningen af 3. og 4. akse sker med det formål at benytte LEADER modellen til at sikre positiv udvikling i landdistrikterne. Der er på nationalt plan ligeledes lavet en oversigt af hvilke kommuner der kan identificeres som landdistriktskommuner og i hvilken grad.

Figur 54 Landdistriktsindeks [Fødevareministeriet 2006]

Klassificeringen er bestemmende for hvilke muligheder kommunerne har i forhold til at opnå midler fra landdistriktsprogrammet. Klassificeringen danner grundlag for at de 63 kommuner som ikke er bykommuner kan få del i landdistriktsprogrammets puljer med yderligere specifikation at Yder- og landkommuner prioriteres højest økonomisk. [Fødevareministeriet 2006]

Aftalen specificerer ikke hvilket arbejde der skal foretages, men lader det være op til kommunerne selv og i fællesskab at oprette LAG'er hvortil ressourcerne bindes.

6.2.2 Den nye kommunale struktur

Arbejdet med landdistriktsudviklingen kompliceres yderligere af en ny kommune struktur, hvor kommunerne nu har det overordnede ansvar for landdistriktsudviklingen. Med udgangspunkt i 'Landdistriktsredegørelse 2007' sker en tydeliggørelse af 'Aftale om landdistriktsprogrammet'. Der opstilles i redegørelsen en række nationale mål som forventes opnået delvis indenfor den økonomiske ramme for 'Aftale om landdistriktsprogrammet'.

Ansaret for planlægningen overdrages til kommunerne, samtidigt med at der opstilles en række overordnede krav, herunder sammenhængene erhvervsservice og ønsket om særskilt politik for landdistrikterne. [Indenrigs- og Sundhedsministeriet 2007]

6.2.3 Regerings Strategi for udvikling af landdistrikterne

Strategien følger i store træk den overordnede europæiske strategi, men de mål der opstilles er i større grad rettet mod de problemstillinger der er relevante for Danmark.

Højest prioriteret, rent økonomisk, er fødevaresektoren med fokus på landbruget. Regeringen ønsker at fastholde Danmarks position indenfor fødevaresektoren. Dog med formuleringer der omtaler styrkelse af økologisk landbrug og beskyttelse af miljøet. [Indenrigs- og Sundhedsministeriet 2007]

Med den økonomiske prioritet på landbruget kan det ses som problematiserende når der i strategien bruges formuleringen: "...gøre det til en hovedprioritet, at Landdistriktsprogrammet bidrager til attraktive levevilkår i landdistrikter og yderområder..." [Indenrigs- og Sundhedsministeriet 2007] Dette betyder at selvom vigtigheden eller nødvendigheden for at gøre noget ved levevilkårene omtales, så sker der ikke en økonomisk prioritering. Der specificeres kun vigtigheden af LAG.

6.3 Planlægning på regionalt og kommunalt plan

Planlægningen på regionalt plan skal foretages gennem udarbejdelsen af en Regional Udviklingsplan (RUP). Ændringen i kommunalstrukturen betød skabelsen af regionerne, og RUP skal udarbejdes for første gang i indeværende år. RUP skal ligeledes med de nationale planer være en strategisk vision for de enkelte regioner. Sideløbende med dette arbejde er kommunerne ved at fastlægge deres kommunale strategier som skal danne grundlag for de enkelte kommuners fremtid. Efterfølgende skal kommunerne så i løbet af år 2008 udarbejde en kommuneplan på baggrund af både RUP og deres egen strategiske udviklingsplan.

Dette betyder at kommunerne i det første år indenfor landdistriktsprogrammet i perioden år 2007 – 2013, ikke har mulighed for at begrunde deres arbejde med og udvikling af landdistrikterne, på baggrund af kommunale strategier eller kommuneplaner. Først i år 2008 kan det forventes at der foreligger kommunale strategier som kan ligge til grund for målrettet arbejde.

For nuværende bliver udviklingen af landdistrikterne i kommunerne styret af de gamle kommuneplaner fra før sammenlægningen samt gode intentioner i de kommunale administrationer.

7 Konklusion

I kapitlet foretages en konklusion i forhold til hvilke muligheder landsbyer har for at skabe en positiv udvikling. Der tages udgangspunkt i casestudiet, kapitlet omhandlende bosætning samt kapitlet omhandlende de overordnede planlægningsmæssige rammer.

Når der ses på udviklingen i landsbyer er det nødvendigt at være bevidst om en række overordnede forudsætninger. Landsbyer i forholdsvis kort afstand til storbyer har et bedre potentiale for en positiv udvikling, på det simple grundlag at byen vil være attraktiv for pendlere der ikke ønsker at bo i byen. Landsbyer placeret i udkantskommuner har det ekstra hårdt, da kommunerne som helhed kæmper med befolkningstilbagegang, hvilket betyder at de lokale hovedbyer bliver centrum for al udvikling og derved kobler landsbyerne af. Dette er for eksempel hvad der har været tydeligt i Gl. Sydhjy Kommune. Indsatser på nationalt plan skal derfor koncentreres omkring udkantskommunerne, hvilket ressourcfordelingen under Akse tre, i 'Aftale om landdistriktsprogrammet', understøtter.

Positiv udvikling i alle landsbyer kan ikke sikres, men positiv udvikling kan styrkes gennem forskellige initiativer. Grundlæggende er der to vigtige forudsætninger for en positiv udvikling. Ét, der skal være åbne kommunale rammer der giver plads til udvikling i landsbyerne. To, udvikling kan kun skabes lokalt, hvilket betyder at

ildsjælernes tilstedeværelse er afgørende for hvorvidt projekter kan realiseres. Der er i dag fra kommunal side ikke ressourcer til at løfte opgaven, 'at skabe udvikling', i landsbyerne, hvilket betyder at ildsjælernes frivillige arbejde bliver grundlaget for at udvikling skabes.

Grundlæggende kan det siges at det må forventes at selv den bedste planlægning er forgæves, hvis landsbyens borgere ikke selv er interesseret. På den anden side er det største problem at der fra det offentlige side, på alle niveauer, forventes at der er ildsjæle tilstede som er villige til at hjælpe og kæmpe for landsbyen. At skabe det private initiativ er derfor det vigtigste grundlag for landsbyernes overlevelse.

Den overordnede planlægning

Landbruget prioriteres højt i planlægningen på europæisk og nationalt plan. Dette må betragtes som et problem, at landbruget generelt har lille betydning for størsteparten af dem der bor i landsbyerne og landdistrikterne. Landbrug er i dag ikke center for udviklingen i området, men skal i større grad betragtes som et erhverv ikke meget forskellig fra andre sektorer.

Kommunal planlægning

At skabe tilflytning må være et kommunalt hovedmål, hvis landsbyerne skal overleve og danne grundlag for planlægningen af landsbyerne. Flyttepræferencer er aldersbetingede, og det er derfor

Konklusion

vigtigt at der i den kommunale planlægning tages højde for dette. Kommunale tilbud og service skal afpasses den forventede målgruppe. Det vil sige service der hovedsageligt henvender sig til unge med uddannelse og børnefamilier, da disse bosætter sig hvor de bedst kan få dækket deres behov. Personer der bosætter sig på baggrund af naturværdier, vil ikke i samme grad stille krav til service.

Erhvervsudvikling i landsbyerne må anses som værende et mål indenfor nogle bestemte rammer. Landbrugets udvikling betyder at der i og omkring landsbyerne, til stadighed bliver flere tomme landbrugsbygninger. Disse giver et særligt potentiale for rum til virksomheder der ikke nødvendigvis er relateret til landbruget, men som har behov for plads i større eller mindre grad. Erhverv der med særlig fordel kan placeres sådanne steder, er håndværkere der ikke har brug for butiksfacader for at være i stand til at servicere lokalområdet. Det er dog vigtigt at pointere at mængden af tomme landbrugsbygninger er så store at det ikke vil være realistisk at kunne udnytte alle, og de resterende bygninger skal der enten findes anden udnyttelse til, ellers må disse fjernes, så de ikke som de tomme boliger i landsbyerne forfalder [Birkkjær 2005].

Landsbyen

Det er vigtigt at der er både et fysisk og et socialt samlingspunkt i landsbyen. Uden disse vil landsbyen ikke være andet end en samling huse i det åbne landskab. Et socialt samlingspunkt, for eksempel

gennem borgerforening, skaber det sociale netværk der er nødvendigt for at ildsjælene har mulighed for at realisere projekter. Ligeledes er et fysisk samlingspunkt vigtigt, da et sådan skaber grundlag for landsbyens sammenhold. Et sammenhold baseret på at sikre eller styrke hvad landsbyens borgere identificerer sig med. Det er nødvendigt at landsbyen ses af borgerne som noget unikt, der er værd at kæmpe for, hvis den skal overleve.

Et særligt problem i landsbyerne er tomme og nedslidte boliger. Disse boliger er typisk også byens mindste. I flere tilfælde kan boligerne hverken sælges eller udlejes på grund af størrelse og stand. Dette problem forværres af at disse boliger tillige ofte ligger i landsbyens centrum og derved ødelægger bybilledet. Sådanne boliger kan med fordel nedrives, og tilstødende matrikler sammenlægges så det er muligt at skabe attraktive byggegrunde.

Trafik og høj fart er et generelt problem i landsbyer, og et simpelt, men effektivt værdiskabende virkemiddel, er vejchikaner. Disse forbedrer vejsikkerheden kraftigt, samtidigt med at de, hvis brugt rigtigt, kan skabe en portal til landsbyen, som kan bruges til at tydeliggøre stedet som noget specielt. Ligeledes med at værdien af boligerne nær byskiltet stiger, hvis hastigheden nedsættes, så fart og støj ikke i samme grad bliver en gene.

7.1 Planlægningsværktøjer

Det at skabe en positiv landsbyudvikling, er som beskrevet en kompliceret opgave. Som udgangspunkt er der en række planlægningsværktøjer som for kommunerne skal ses som vigtige virkemidler til at sikre en positiv udvikling.

Prioritering

Det er nødvendigt at der bliver foretaget en prioritering af hvilke landsbyer som der skal gøre en indsats for. Det er ikke realistisk at behovet i de enkelte landsbyer er ens og det er ligeledes ikke sandsynligt at alle landsbyer har samme overlevelsesmuligheder. Derfor er det nødvendigt at udpege de landsbyer hvor det er realistisk at en positiv udvikling kan realiseres, og derved benytte ressourcerne hvor de gør mest nytte.

Borgerinddragelse

Inddragelse af landsbyen borgere er vigtigt for at der kan skabes opbakning til projekter lokalt, endvidere er det også eneste mulighed for kommunen at trække på lokale kræfter. Dog er det vigtigt den borgerinddragelse der foretages, i virkelighed, er borgerinddragelse. Det er ikke nok at borgerne spørges på samme måde som ved normale offentlige høringsperioder, for eksempel ved lokalplaner, men at de inddrages og får ægte indflydelse på udformningen af de projekter der laves i landsbyen.

Lokale aktionsgrupper

Oprettelsen af disse, hvor det er muligt, er vigtigt ikke kun i forhold til opnåelse af del i ressourcerne fra staten, men også i deres funktion som projekt skabere og videns indsamlere for lokalområdet. De lokale aktionsgrupper giver mulighed for at samle og skabe en kompetent og fokuseret gruppe som arbejder for et specifikt mål.

Økonomisk støtte

Ved at øremærke en sum penge gennem kommunens budget der gives til borgerforeningerne, i fællesskab, i kommunens landsbyer, skabes et godt incitament for udvikling. Der kan med fordel gives fuld råderet over en sådan pulje til en forening med repræsentanter fra alle landsbyernes borgerforeninger. En sådan pulje giver mulighed for at opnå økonomisk støtte til projekter, og hjælper med til at motivere til at lave projekter som kan opnå støtte. Puljen behøver ikke være stor for at medvirke til at der laves projekter, men fungerer som en gulerod til at styrke det frivillige arbejde.

Omlægning af boliger

Der kan ved en omlægning af tomme og nedslidte boliger, fra helårsbeboelse til fritidsbolig, skabe grundlag for en fornyelse af landsbyen. Dette vil særligt være interessant hvor landsbyerne ligger langt fra erhvervscentre, men tæt ved naturværdier. En sådan omlægning kan medvirke til en byfornyelse som vil forbedre landsbyens fysiske udseende, dog skal man være bevidst om at dette ikke er medvirkende til at skabe mere liv i landsbyen.

Nedrivning af boliger

Der er i hovedparten af landsbyerne boliger som ikke lever op til nuværende boligstandarder. Dette kan være på grund af ringe boligkvalitet, men også på grund af boligstørrelse. Sådanne boliger kan med fordel nedrives og matrikler sammenlægges, eller udvides, for at skabe mere attraktive byggegrunde. De kommunale muligheder for at gøre dette er dårlige på grund af nuværende lovgivning, men der kan fra kommunal side være fordel i at økonomisk og politisk støtte borgerforeninger der arbejder med projekter omhandlende dette.

Fastholdelse af kommunal service

Der er gennem længere tid foregået en centralisering af kommunale serviceydelser, hvilket har betydet at liv i dagtimerne har forsvundet fra en lang række landsbyer. Det skal overvejes om den økonomiske gevinst ved at nedlægge lokal service, står overens med at et grundlag for en fungerende landsby forsvinder. Det er muligt at argumentere for at det sociale tab kan opveje den økonomiske gevinst. Ved fastholdelse af lokale service udbud, eller som minimum være positiv for oprettelsen af fri/privat versioner af tidligere offentlig service, kan medvirke til at økonomisk understøtte de lokale erhvervsdrivende. Der er generelt tale om synergieffekter, og nedlæggelse af kommunal service har en stærk negativ effekt for landsbyerne som burde forsøges undgået.

8 Perspektivering

I kapitlet beskrives en række betragtninger om den generelle landsbyudvikling i forhold til bosætning og samfundsudvikling generelt.

Danmark kan i dag kaldes et videnssamfund. Ændringen fra landbrugssamfund, til industrisamfund, til videnssamfund er tydelig i måden hvorpå vi bor, og hvordan vores byer udvikler sig. Byer som Aalborg og Århus, hvor erhvervet har været en vigtig del af identiteten, har gennem de seneste år ændret sig kraftigt. Århus midtby og havn er i dag et handelsstrøg, og Aalborg havnefront er under store omvæltninger. De gamle industribygninger fjernes, og der bygges kultur centre i stedet. Samfundsændringen er tydelig i byerne, men den kan også ses på landet.

Landsbyens borgere arbejder ikke længere lokalt, men pendler i stor stil til byer og arbejdspladser i de byer hvor byboerne også arbejder. Landsbyerne kan siges at være blevet landlige parcelhuskvarterer, med den ene forskel at udsigten ikke er til naboen men til markerne.

Landsbyerne kan opdeles i to grupper, dem der ligger placeret så de er attraktive som pendlerbyer og de andre. Pendlerbyernes fremtid ser god ud, da de tilbyder borgerne naturskønne og landlige omgivelser, samtidigt med kort vej til de fritidsinteresser der i vores moderne tid har stor betydning for den enkelte. De andre landsbyer

derimod kan igen opdeles i to grupper. Nemlig landsbyerne der har noget andet at tilbyde, og dem der ikke har.

Hvor den enkelte vælger at bosætte sig er baseret på mange forskellige valg, men grundlæggende skal der være en årsag til at man vælger at bosætte sig et specifikt sted. Det meget brugte argument, især i udkantskommunerne, billige boliger, må ses som værende en ikke særlig god årsag, måske nærmest det modsatte, da det er et tegn på at der intet er til at hæve boligernes værdi. Der skal altså være andet at tilbyde. Det kan være naturværdier, fritidsmuligheder eller arbejdsgaranti. Mulighederne er, når det kommer til stykket, mange. Det vigtige er at kommunerne, og ikke mindst borgerne i de enkelte landsbyer, er i stand til at fremhæve dem.

De resterende landsbyer, dem hvor der ikke er noget at tilbyde, og der hvor der ikke er ildsjæle til at skabe noget at tilbyde, må de forventes at dø ud i den forståelse at de eneste der bliver tilbage er de gamle og dem uden job.

Det er vigtigt at der i kommunerne bliver besluttet hvorvidt de enkelte landsbyer har noget at tilbyde. Gør man dette, er det muligt at målrette indsatsen for at forbedre forholdene for de landsbyer der over længere sigt har en realistisk overlevelsesmulighed. En stabilisering af befolkningstallet der ligeledes er medvirkende til at sikre et stabilt skattegrundlag.

9 Appendiks A - Casestudy

I dette appendiks forefindes referater af interviews med kommunale planlæggere og borgerforeninger.

9.1 Referat af Interview, Brønderslev Kommune, Jesper Schultz

Interview afholdt den 11.4.2007 med Jesper Schultz, Uddannet planlægger ved AAU, 1995. Lydspor kan rekvireres efter aftale.

Kommunens fremtidsvisioner er opbygget om en planstrategi med 4 søjler med to underlæggende kasser der dække dem alle. Den ene basisydelser og den anden 'Levende landdistrikter', da strategien blev lavet havde politikerne modstand indtil kassen indeholdende 'Levende landdistrikter' blev visuelt gjort større. Byrådet bestod da af 11 fra landet og 10 fra byen. Landdistrikterne var i fokus.

Sammenlægningen har betydet en ændring på hvordan der blev set på tingene. Dronninglund Kommune har i planlægningen haft størst fokus på Dronninglund og Hjallerup derefter Aså og så resten af de meget mindre landsbyer. I den nye kommune bliver Brønderslev centrum med de 12.000 indbyggere.

Ressourcer brugt i landdistrikterne.

Brønderslev kommune har tidligere afsat 250.000 på budgettet til landsbyrådet. Det har betydet at borgerforeningerne har haft større

lyst til at skabe initiativer også selvom 250.000 må betragtes som håndører som ikke kan bruges til større ting, så som renovering eller nedrivning af udtjente boliger. Pengene holder gang i arbejdet. Der er dog stadig stor forskel på hvor aktive borgerforeningerne er.

Dronninglund kommune har ikke på samme måde afsat penge til landdistrikterne dog har de været aktive og fået ressourcer og arbejdstimer gennem VUR.

På det nye budget er der afsat 400.000, de dækker det tidligere beløb afsat og budget puljen til selvstændige forsamlingshuse der tidligere havde fået 10.000 pr. styk. Nu er det op til landsbyrådet at afgøre hvordan pengene skal fordeles.

Fastholde offentlige serviceudbud.

Let at sige, primært omhandler det skolesektoren. Skolestrukturen har været og vil være den samme. Dog er 7 klasse blevet diskuteret. Det er overvejet at flytte dem til storskolerne da det er udgiftsbesparende og kan skabe et større fagligt grundlag. Diskussionen har dog været ophævet da mange betragter det som første skridt i en skolelukning. Derfor er en beslutning udskudt til budget diskussion 2008.

Trafik. Er vigtig da et vigtigt mål for kommunen er at fastholde og sikre gode uddannelses muligheder for de unge. Offentlig transport kan ikke laves så det stiller borgene tilfredse. Svært emne at behandle, også for politikerne. Teletaxi giver flere muligheder men folk bryder sig ikke om at de er nød til at ringe for at komme med bussen.

Idrætshallerne er hovedsageligt drevet af frivillige og derfor ikke styret af kommunen, Øster Hjerimitslev specialskole fastholdes.

Landsbyerne og særlige træk

Stenum har en stor frikirke menighed og der har været kampe mellem borgergrupper i byen noget som også er foregået gennem Tolstrup-Stenum friskole.

I forhold til renovation og nedrivning foretager kommunen intet specifikt. Kommunen er dog klar over den såkaldte 'Låsby problematik' med udlejere som udnytter billige og dårlige boliger. Huslejen kan ikke reguleres af kommunen det skal gå gennem huslejenævnet. Hvis lejeren gør dette er der mulighed for at regulere lejen ned til et niveau passende for den enkelte bolig. I nogen tilfælde nul kroner. Virkemidlet er ikke godt men det hjælper på problematikken.

I Stenum er der ikke flere byggegrunde og den nuværende udstykningsramme er udfyldt. Borgerne går i øjeblikket i spidsen for at få lavet en ny lokalplan med udstykning til parceller. Jespers holdning er at et parcelhuskvarter kan ligge alle steder så hvorfor Stenum. Der ville det være bedre at gøre noget ved de nuværende boliger ved enten renovation eller nedrivning for nybyg. Landsbyens oprindelige udseende kan fastholdes samtidigt med at der sker en fornyelse. Borgmesteren mener at folk selv skal bestemme hvor og hvordan de vil bygge så det er ikke sikkert hvordan fremtiden ser ud. Øster Hjerimitslev er en afgrænset landsby den stramme afgrænsning stammer fra Amtet der ønskede det sådan.

Udlæg af jordbrugsparceller har været en stor succes i Serritslev.

Kulturhistorie

Som planlægger synes Jesper ikke at det har fået nok bevågenhed. Regionalplanen har udpeget steder men der er i kommunen ikke blevet gjort særligt for at sikre områderne. 'Så som så'. Der er foretaget bevarende lokalplan for Thise. I kommunen er der kun to bevaringsværdige bygningsværker. Aså havn i ny Brønderslev Kommune er lokalplanlagt.

Store Vildmose er natura 2000 område men når det kommer til stykket kun landbrugsjord, i hvert fald den del der ligger i Brønderslev Kommune.

Erhverv i landsbyerne

Der holdes fast i gamle erhvervsgrunde og udlægges ikke nye, man ønsker en ændring og udnyttelse af gamle arealer i forhold til udstykning af nye. Omlægning af landbrug er en mulighed hvor der ikke er nok erhvervsgrunde.

Serritslev, traktorforhandler der roder, vinduesfabrik der er en miljøbelastning i forhold til borgernes mening.

Andet

I forhold til byggegrunde prissætter kommunen ikke grundene i forhold til udsigt og funderings muligheder, der ligger også en politisk beslutning bag.

I forhold til befolknings tilbagegang. Det er meget forskelligt hvordan folk oplever tingene i forhold til de reelle tal. 2/3 af flytninger sker intern i kommunen men folk oplever tilflytningen som kommende fx fra Aalborg. Folk ser nye mennesker i landsbyerne og bemærker ikke fraflytningen.

De lave priser på byggegrunde bruges i branding af kommunen. Jesper mener at ting koster det de skal og at brande pris er en naiv måde at stille det op på.

9.2 Referat af interview, Helligsø – Gettrup beboerforening

Interview afholdt den 7.4.2007 med Mikael Ottesen, Ydbyvej 79, 7760 Hurup Thy. Lydspor kan rekvireres efter aftale.

Mikael Ottesen er 30 år gammel, gift og har to børn. Arbejder på Helligsø Teglværk. Mikael kom ind i foreningen ved lidt af et tilfælde da et andet bestyrelsesmedlem forlod bestyrelsen. Mikael er lige blevet genvalgt for and periode og her ingen intentioner om at stoppe i foreningen. Mikael er yngste medlem i bestyrelsen men der er andre på omkring hans alder.

Landsbyen

Positivt: Sammenholdet i Gettrup er stort og det forsøges så vidt muligt at inddrage tilflyttere i bylivet. Der bliver set positivt på tilflyttere især fordi det betyder at boliger bliver renoveret hvilket

forbedre hele byens udseende. Især de sidste ti år har de positive ændringer været tydelige. Boligsalg tager heller ikke længe år.

Negativt: Trafikken er kraftig gennem byen og fartdæmpning er ønsket. Ligeledes er det usikkert for børnene at tage i skole da der ikke er cykelsti mellem Gettrup og nærmeste skole i Vestervig. Der er stadig enkelte huse som er meget nedslidte, disse burde enten nedrives eller renoveres.

Andet: Der er et godt tilbud af institutioner i kommunen og kommunesammenlægningen ser ikke ud til at have ændret dette.

Erhverv

Den lokale købmand forsvinder når han vælger at gå på pension. Salget og udbudet i butikken har desværre været tilbagegående de seneste år. Elektriker virksomhed og tankstation har haft stabil omsætning. Tankstationen har det seneste år investeret 500.000 kr. i fornyelse og opgradering til gældende miljøstandarder. Der åbner et galleri i byens gamle nedlagte mejeri. Det er ikke kunstnerne selv der ejer galleriet.

Foreningsliv

Borgerforeningen har nedsat et udvalg med formål at søge om ressourcer til byfornyelse. Her hovedsageligt til opkøb af nedslidte boliger for at kunne nedrive disse så de kan videresælges som attraktive og billige byggegrunde. Der søges primært hos Real Danica fonden. Udvalget nedsat til formålet er 6 personer fra byen og ikke en ren borgerforeningsopgave. Tilslutningen til initiativet

var større end forventet. Der er gode forhåbninger selvom kravene til ansøgningerne er høje. Desuden har udvalget til opgave at forsøge at skabe grundlaget for at få etableret fartdæmpning i byen og cykelsti til Vestervig.

Den lokale idrætsforening har rimelig tilslutning. Byens størrelse gør at der ingen børnehold er men foreningen evner at tiltrække personer fra opland og nabobyer. Engageret præst skaber ligeledes liv i byen via kirkekor og andre dagligdags engagementer i det lokale borgerhus.

Landsbyens fremtid

Mikael nævner at især ovenstående beskrevne initiativer har betydning for hvordan byen vil udvikle sig. Ved spørgsmål om Gammel Sydthy Kommunes rolle var svaret. 'Har ikke lagt mærke til Sydthy Kommune i min voksentid'. Hvilket også betyder at der bliver set positivt på kommunesammenlægningen. Ugentlig gadefejning er et eksempel på en tydelig ændring. Sydthy Kommune har hovedsageligt arbejdet på at nedlægge det der var i byen. Fx nedlægning af plejehjem.

Der sker kun noget i byen hvis man selv gør noget. Eget initiativ er vigtigt for byens udvikling.

Andet

Mikael nævnte selv at når det kom til stykket har Gettrup de seneste år ikke kunnet kalde sig en by. Folk identificerer sig dog stadig med

byen. Selvom indbyggertallet ikke kvalificerer dem til at kunne kalde sig en by.

Det faldende indbyggertal er ikke en dårlig ting da der i disse år foregår et generationsskift. De nye der kommer til byen renoverer deres bolig og gør byen et kønnere sted at bo. Hvad man får for pengene gør stedet attraktivt. Især kombineret med de mange arbejdspladser i kommunen.(Gammel Sydthy) Realisering af initiativet om opkøb af resterende nedslidte boliger vil betyde det sidste for at skabe en fuldstændig ændring af byen.

Offentlig transport fungerer ikke. Det er ikke muligt at lave det rentabelt samtidigt med at det skal dække tilfredsstillende. Kommunale ressourcer kunne bruges bedre andre steder.

Vindmøller. Der opføres de næste par år nye vindmøller nord for byen. Mikael's personlige holdning hertil er at selvom de bliver mere synlige end de nuværende er de at fortrække da der forsvinder langt flere end der opføres. Vindmøller er for ham en naturlig del af landskabet.

9.3 Referat af interview, Hørdum håndværker og Borgerforening

Interview afholdt den 19.4.2007 med Ingelise Ahm, Sportsvej 14, 7752 Snedsted. Lydspor kan rekvireres efter aftale.

Ingelise har den lokale frisørsalon og har været frisør i byen i 33 år. Sammenlagt har hun været aktiv i den lokale borgerforening i 10 år.

Landsbyen

Hørdum var tilbage i 50'erne omtalt som Thys hovedstad i daglig tale. Oprindeligt hed foreningen Thy-Lands landhåndværker og borgerforening og dækkede hele Thy. (Næringsbrev og større landmænd, ingen damer)

Tilflyttere gør normalt noget ved boligen hvis de selv ejer den, hvilket skaber en langsom renovering af byens boliger.

Man ville gerne gøre noget ved de nedslidte boliger men ønsker ikke at bruge penge på at de udlejere der spekulerer på indtjening gennem opkøb skal tjene penge på salg. Derudover er det meget svært at overbevise ejerne om at renovere boligerne.

Erhverv

Dagligvarebutikken går godt. Friskt kød og grønsager kommer dagligt. Fordelen for butikken er at den ligger tæt ved jernbane station og busholdeplads så folk handler her på vejen ud eller hjem. Butikken har også post.

Byen har forholdsvis mange arbejdspladser gennem mange små erhverv i byen. Større erhverv er murermester med 4-5 mand og især KK-Metal med over 30 ansatte. KK-Metal er indenfor det sidste år overtaget af et par unge brødre som ønsker at udvide.

Foreningsliv

Byen er en aktiv by i forhold til foreningsliv. Her er borgerforening, kulturlandsby forening (lokalteater), idrætsforening (fodbold hold serie 1+3+6) samt Crockett og petanque klub (60 medlemmer).

Selvom foreningslivet er aktivt er der stadig voksende problemer med at sikre fremmøde. Der er meget der trækker folk væk fra foreningslivet, et simpelt eksempel er fjernsynet.

Stationsbygningen er nu borgerhus som stadig har banko hver fredag, dog stadig med faldende tilslutning. Især tilslutning fra nytillflyttere savnes. Ved borgermøde hvor de specifikt blev opfordret til at møde op kom et nyt par udover de sædvanlige.

Landsbyens fremtid

Sydthy Kommune har i høj grad placeret større ting i Hurup og man har i byen måttet kæmpe for at få ting til byen. Cykelsti mellem Hørdum og Koldby (skole) har i 30 år været et ønske der ikke er blevet realiseret. Manglende ressourcer.

Thisted Kommune og Realdania skaber håb om en anden fremtid. Hørdum borgerforening har opfordret Koldby til samarbejde om projekt som kan skabe sammenhæng mellem de to byer.

Det er vigtigt at tiltag er med til at holde på folk og få nye til området.

Andet

Trafik over 30 daglige afgang fra byen når jernbane og bus tælles under et, det er en fordel for byen at den er trafikknudepunkt for offentlig transport.

Skolen var kun aktiv i 10-15 år indtil en skole blev bygget i Koldby. Til gengæld ligger Koldby skoles sportshal stadig i Hørdum. De unge køres i busser til undervisning her. Skolen skulle have ligget

mellem de to byer, det ville måske have betydet at byerne i dag ville være en. I dag er der intet fællesskab mellem byerne.

Jyllandsposten og titlen som 'Danmarks kedeligste by' har givet megen god omtale. JP blev tvunget til at lave en platte som blev officielt overrakt til borgerforeningen.

9.4 Referat af interview, Serritslev borgerforening

Interviewet afholdt den 8.5.2007 med Lise Nielsen, Serritslevvej 20, 9700 Brønderslev. Lydspor kan rekvireres efter aftale.

Lise arbejder på Autismecenter Nordbo. Har været aktiv i borgerforeningen i 7 år. Har været aktiv i forhold til foreningsarbejde i byen meget længere. Herunder dilettant og skole bestyrelse.

Landsbyen

God landsby. Byen har en god beliggenhed, gode lokale tilbud, gode pasningsmuligheder både kommunalt og privat, skole indtil 7. klasse. Aktiv idrætsforening.

Der er ikke mange nedslidte boliger. Boligspekulation heller ikke kendt kun rygter.

Erhverv

Stadig en del landmænd. Der bliver færre men dem der er tilbage bliver større. Lidt industri, 2 traktor firmaer, vindues fabrik,

vognmænd, herunder PK Transport med ca. 50 ansatte. Købmandsforretning.

Købmanden har gået lidt op og ned. Da den gamle ejer lukkede kautionerede borgerne for de nye ejere, desværre gik de konkurs. Efterfølgende har der været skiftende ejere, nu Sparkøbmand og stabilitet. Butikken har åbent 8-20, 7 dage om ugen. Det er godt at kunne handle lokalt.

Traktorforhandleren har mange køretøjer og det ser da trøstende ud men han skal da være her. Vigtig for landbrugserhvervet. Ejeren selv er en god mand for byen. Formand for handelsbestyrelsen.

Foreningsliv

Mange foreninger, herunder, lokalhistorisk arkiv, spejder, dart, jagt. Der er god opbakning fra de erhvervsdrivende til foreningslivet. Fx da forsamlingshuset skulle have ny opvaskemaskine blev der indsamlet 44.000 kr.

Team Serritslev er en forening med en repræsentant fra mange/alle foreninger som sikrer et godt samarbejde mellem foreningerne. Har ansvar for de store arrangementer fx byfest og jule fest.

Landsbyens fremtid

Man er glad for at 7. klasse bliver på skolen.

Der er mange landsbyer i den nye kommune man håber det betyder at der vil være fokus på deres udvikling. Der var et godt samarbejde blandt landsbyerne i den gamle kommune omkring pulje pengene.

Borgerne er aktive i hverdagen kommunen får mere ud af pengene ved at lade borgerne selv arbejde.

Andet

Gammel kommunebygning (kæmnerkontor) fra før sammenlægningen 1970, er i dag lokalhistorisk arkiv, dartklub og lejlighed.

Der er blevet udlagt jordbrugsparceller 6-7 stk. i den sydlige del af byen.

9.5 Referat af interview, Tolstrup-Stenum Borgerforening

Interview afholdt den 27.4.2007 med Heinrich Kildefjord, Bogfinkevej 9, 9700 Brønderslev. Lydspor kan rekvireres efter aftale.

Heinrich er uddannet kok. Han er i øjeblikket sygemeldt. Har været formand for borgerforeningen i 4 år. Finder borgerforeningsarbejdet givende og sjovt.

Landsbyen

Der er blevet opført konfirmand hus så byens skolebørn ikke skal til Tolstrup for undervisning. Menighedsrådet har ligeledes fået bedre forhold. Præsten skal fx ikke længere lægge køkken til ved møder. Betalt gennem menighedsråd.

Byens eneste legeplads for nuværende er friskolens, som efterhånden er nedslidt man har via landsbyrådet og kommunen fundet 50.000 kr. til forskønnelse af byens 'park' ved den lille sø. Her ønsker man så også at lave en legeplads så byens børn ikke er nød til at krydse hovedvejen for at nå en legeplads.

Stenum stenen er vigtig for borgerne den symboliserer byen. Heinrich havde for at skabe debat foreslået at skrive Stenum på stenen hvilket skabte lynchning stemning.

Generelt er sammenholdet stærkt i byen og Heinrich mener at det også er stærkere end i andre landsbyer. Der bakkes op om tingene i byen. Sammenholdet er stort.

Der flytter især unge til byen (børnefamilier). Tidligere var det ældre.

Det går den rigtige vej men at sikre byens udvikling er et langt sejt træk.

Erhverv

Friskolen går godt, har ca. 175 elever. Der var dog lidt ballade ved skift af skole inspektør. Hvor en kun var ansat i 3 måneder.

Man mistede den lille købmand men forsøger at starte den op igen. Lokale handelsmuligheder er vigtige for byen. Heinrichs kone har overtaget købmanden. Ligeledes startes tanken op igen med automatanlæg.

Ny smedje og tømrer i byen erhvervet fortsætter med at være i byen. Landbrugsgården i byen er ikke længere aktiv. Bygningerne bruges til campingvogne.

Boligspekulanter er ikke et problem i byen. Eneste er Vanggårdhus der har stået tomt i ti år nu,. Og så er der den gamle skole men der bliver gjort lidt ved huset.

Foreningsliv

Borgerforeningen arbejder for at synliggøre byen. Der laves mange arrangementer. Årligt dilettant forestilling. Juleweekend med 5-6 værksteder for børn. Dans to gang månedligt. Ca. 100 deltagere og antallet har været stigende. Dansen skaber foreningens økonomiske grundlag. Hjælper menighedsråd med gospel koncerter i år 3 stk. 4 nyhedsbreve årligt, der bliver klaget til de udebliver.

Der er ca. 16 foreninger i området. Man har i borgerforeningen forsøgt at sprede sig og skabe netværk ved at sætte sig i bestyrelser i andre foreninger men arbejdsbyrden blev for stor for mange. Nu forsøger man at skabe dialog med så mange som mulig og hjælpe hinanden.

Forsamlingshuset er egen forening.

TSI, den lokale idrætsforening går godt, 'Der er penge på bogen'.

Landsbyens fremtid

Byen har en lokalpolitiker som der generelt støttes op om så denne sikredes en plads i byrådet. Søren Eg (V). Han er især vigtig i forhold til at sikre yderligere udstykninger i byen så den kan vokse. Forhåbentligt betyder dette at byen langsomt bliver større.

Kommunens arbejde for landsbyen, 'pffrrr'. Undskyldninger har de nok af. Der sker kun noget når man henvender sig. Man sloges med

stadsgarderen når man vil have ham til at gøre noget. Generelt føler man at der gøres noget for Serritslev og Thise men ikke så meget her.

Landsbyrådet er derigennem kommunen giver penge til landsbyerne ellers er det bare småt palaverværk.

Andet

Man vil gerne have fartdæmpning gennem byen, hovedvejen er farlig for skolebørn og børn generelt.

Henviser til tsborger.dk for yderligere om byens erhverv og historie.

9.6 Referat af interview, Thisted Kommune, Gerd Dam Andersen

Interview afholdt den 13.4.2007 med Gerd Dam, planlægger Thisted Kommune, Arkitekt. Lydspor kan rekvireres efter aftale.

Planlægning fremadrettet.

Diskussion af planstrategien for den nye kommune er lige begyndt og der foreligger ikke en klar linie endnu. Realdania (RD) fonden har haft betydning da den gennem projektet omhandlende landdistrikterne/landsbyerne lægger 20 millioner i kommunen ligeledes med at kommunen lægger samme beløb. RD projektet dækker også over Lolland og Bornholm men Thisted Kommuner er eneste deltager uden vand til alle sider. Det har selvfølgelig også betydning at størsteparten af kommunal politikere er fra oplandet kun 2-3 er fra Thisted By. Hele 7-8 er fra det tidligere Sydthy byråd.

De enkelte landsbyer vil ikke ændre status i den nye kommune. Man vil stadig arbejde med hul udfyldning og jordbrugsparceller i de små landsbyer.

Kommune har mange arbejdspladser hvilket er et stærkt kort i planlægningen/branding af kommunen. Dog er det stadig svært at få folk til at flytte. Kommunen er velforsynet med arbejdspladser indenfor ufaglært arbejde. Der er ingen tradition for akademikere på arbejdspladserne hvilket er et problem når nuværende arbejdere oplært til en sådan funktion forlader arbejdet('smarkedet). Kommunen har en vigtig opgave i at skaffe arbejdspladser for alle. Det er dog ikke forventeligt at kunne tiltrække den brede skare man er nød til at satse på det unikke i tilbud til den enkelte.

Elevtallet falder. Forventet 800 frem til 2019. Skoler bliver overflødige?! Hed debat og ømtåligt emne. Det er vigtigt af diskussionen tage i sammenhæng med planlægningen på andre områder for bortfaldet af en skole kan have meget stor betydning for et område og opland. Gerd kunne godt forestille sig at der blev lavet overbygningsskoler hvor undervisningsniveauet kan holdes meget højt. Her kunne måske kun være 3-4 af den slags skoler i Thisted Kommune. Børn kører langt i forvejen til skole og de aldersgrupper ville ikke påvirkes særligt af en ændre skolestruktur.

Hovedsagen er simpel. Gerd; 'Vil du liv på landet(landsbyen)?!'

Realdania og arbejde i forhold til.

Det er private initiativer der skal ligge bag forslag til hvad pengene skal bruges til. Kommunen vil gerne se at forslagene ikke kun

dækker over et meget begrænset område. Det vil være en god ting hvis forslag kan have effekt over et større område. Noget der kan binde kommunen sammen på tværs af byerne.

Diskussionen om at fokusere på byer med en allerede positiv udvikling eller svage byer er der stadig. I de svage byer kan ressourcerne måske vil være spildt, de stærke klarer sig måske uden ekstra tilskud.

Kulturmiljø atlas. Udformning af beskrivelser af steder i kommunen. Mapping af vigtige steder skaber opmærksomhed på kommunens særheder og specielle tilbud. Større viden giver større forståelse hos folk.

Landsbyudvikling generelt.

Vigtige elementer er de sociale ressourcer og netværk i byerne. Folk skal kunne se nytten af at hjælpe sig selv. At skabe liv i landsbyen bliver et langt sejt træk. Byen skal være parat til at modtage nye og have noget at tilbyde udover den billige bolig.

Der bliver færre i kommunen. Prognosen 2019 er på -2000 indbyggere. Tilbagegang fra 46 til 44.000. Klitmøller er eneste landsby med fremgang. Surfermiljøet ligger til grund herfor. Tilflytning sker især på baggrund af tilknytning til området af en eller anden grad.

Indkomstniveauet er lavt i landsbyerne men til gengæld får man mere for pengene. Forskellen på Thy frem for større byområder er et man fordi man får mere for pengene får mere rum i hverdagen. Man bliver ikke i samme grad økonomisk ophængt. Gerd; 'Flyt til Thy for

dine børns skyld'. Det er her der er tid til at give dem en 'ordentlig' opvækst.

Landbruget er stadig vigtigt for kommunen men de skal også gøre deres for at gøre det til et godt sted at bo. Der skal vises hensyn, hvilket gælder begge veje.

Især de ældre flytter til byen(Hurup og større) da de her kommer tæt på de service der er vigtige for dem.

Folk er hjemmeblinde. De ser ikke forfaldet i byen på samme måde som udefrakommende. 'Det har man jo altid set på'. Ændringer vil bedre kunne skabes med hjælp fra folk udefra. RD er et konkret eksempel på den mulighed.

Nedrivning skal gøres med megen stor forsigtighed. Man risikerer at skabe 'huller i gebisset'. Eksempelvis Vestervig hvor der er slidte boliger på hovedvejen gennem byen men tomme grunde ville være et værre syn. Der skal i stor grad satses på anden anvendelse eller fornyelse. Gaderummet skal være interessant.

Der kan ikke være beboerhus i alle gamle bygninger. Der skal findes alternativ anvendelse som hvis muligt skal være et unikt tilbud. Huset i Århus er et eksempel. Små værksteder der laver frivilligt arbejde påvirker ikke erhvervslivet men skaber stadig liv i området. Kommunen ejer en lang række bygninger i landsbyerne. Normalt har kommunen ansvar for det udvendige(Svært at dække udgifter for en forening) og foreningen for det indvendige.

Sydthy Kommune har lavet en trafiksikkerhedsplan som vil ligge til grund for det fremtidige arbejde med vejprioritering. Eneste veje der ikke er kommunens ansvar er rute 26 og 11. Beslutningsmulighederne er kommet tættere på. Penge til

forbedringer kan findes i mange puljer i forhold til arbejde i landsbyer. RD og landdistriktspuljen især som mulighed.

9.7 Referat af interview, Ydby håndværker- og borgerforening

Interview afholdt den 22.4.2007 med Jytte Sunesen, Brendgårdvej 67, 7760 Hurup Thy. Lydspor forefindes ikke da Jytte ikke ønskede interviewet optaget.

Jytte arbejder hos den lokale købmand i Ydby.

Landsbyen

Ydby er en dejlig lille landsby hvor der sker noget. Der er en del boliger til salg men der flytter nye til byen, hvilket skaber fornyelse. Der er godt opbakning til den lokale friskole der startede i efteråret 2003. Tilflytningerne er især unge mennesker med børn. Friskolen kan ses som et trækplaster for skolesøgende. Tilflytningen skaber en begyndende fornyelse af byen.

Der bliver opført en ny hal. Finansieringen er blevet skabt af borgerforeningen. Privat indsamling skaffede 1 mio. kr. som den lokale sparekasse fordoblede. Derudover er der søgt hos fonde, her har AP. Møller fonden været største bidragsyder med 1 mio. kr.. Kommunen har ikke ydet nogen hjælp.

Problematikken med dårlige udlejere der ikke mere det sidste af sådanne huse er blevet solgt. Meget positivt synes Jytte. Nu mangler

man bare at overbevise folk om at det kan svare sig at renovere sin bolig.

Erhverv

Plejehjemmet giver arbejdspladser i området. Derudover betyder plejehjemmets indkøb hos den lokale købmand også en positiv indflydelse på denne.

Foreningsliv

Der et godt bredt foreningsliv. Det meste foreningsliv udover borgerforeningen sker i fællesskab med Boddum en anden nær landsby. Herunder skytteforening og idrætsforening.

Landsbyens fremtid

Den langsomme renovation forventes at fortsætte. Sydthy Kommune har ikke hjulpet i positiv retning. Skolebygningen kostede en million og der blev ikke ydet økonomisk hjælp da der skulle laves et større kloakerings arbejde. Man havde indtrykket af at kommune modarbejdede friskolen økonomisk.. Det virker ikke som om Thisted Kommune har fod på tingene endnu. Man er ikke helt klar over hvem der har ansvar for hvad.

Realdania, i borgerforeningen arbejder ildsjælen Frank Jensen med at se på muligheder.

Borgerforeningen påbegynder at lave motionsstier og grillhytter i den lokale skov i løbet af foråret.

9.8 Referat af interview, Øster Hjerimitslev og omegns borgerforening

Interview afholdt den 26.4.2007 med Arne Jensen, Løvsangervej 18, Ø. Hjerimitslev, 9700 Brønderslev. Lydspor kan rekvireres efter aftale.

Arne er murer, har været på efterløn de seneste 1½ år. Arne har været formand for borgerforeningen i 18 år men stoppede ved sidste ordinære valg. Grunden til at han stoppede var det store arbejde der lå i foreningen han mente det var på tide nogen andre tog over.

Landsbyen

Der er sket en del tilflytninger men byen har generelt de seneste år oplevet en tilbagegang. Der har startet omkring det tidspunkt hvor gårdene begyndte at forsvinde. Med gårdene forsvandt også en masse lokale arbejdspladser hvilket betød en tilbagegang også i tilslutningen til den lokale idrætsforening. Dog synes udvikling at være ved at vende i disse år i takt med et begyndende generationsskifte.

Nytilflyttere renoverer deres boliger men er ikke gode til den daglige vedligeholdelse fx snerydning og have. Man har i borgerforeningen rettet henvisning til stadsgarderen fra Brønderslev Kommune der holder tilsyn.

Hjerimitslev gård. Renovation er påbegyndt. Der er fokuseret på det indre men ejeren forventer at være færdig indenfor en ti års periode

hvis det er muligt at skaffe ressourcerne. Gården blev overtaget for 6-7 år siden og den tidligere ejer havde ladet stedet forfalde.

Forsamlingshuset har skiftet navn til ungdomshuset så idrætsforeningen havde mulighed for at få støtte til vedligeholdelse. Ingen skole børnene skal til Brønderslev eller Thise. Den gamle skolebygning bruges dog stadig til skolevirksomhed for adfærds vanskelige børn. Heltidsskole.

Erhverv

Vognmand, landbrug og to autoværksteder. Den ene mekaniker er over 60 men arbejder stadig, tager kun gamle biler. Tidligere har der været to købmænd, to smedjer, mejeri og brødudsalg.

Foreningsliv

Borgerforeningen har oplevet en stor tilbagegang der er ikke den samme tilslutning fra nytilflytterne. Folk har ikke tid i dag, hvilket man heller ikke kan forlange af fx børnefamilierne.

Det at borgerforeningen har det hårdt betyder måske at den lægges sammen med idrætsforeningen. Dette er dog forsøgt før hvor der blev stemt imod. Idrætsforeningen har ansvar for mange 'borgerforenings' arrangementer fx fester og lignende. Dette bunder i at de havde ansvaret for det inden borgerforeningen blev stiftet for 20 år siden.

Idrætsforeningen er centreret omkring Badminton men der er også gymnastik, dog i tilbagegang.

Årligt meget besøgt harmonika- og spillemandstræf.

Landsbyens fremtid

Brønderslev Kommune har i de seneste år været til at tale med. Landsbyrådet og pengepuljen derfra har ligeledes været en god måde at skabe noget. Fx torvepladsen og julebelysning. Initiativet ligger stadig hos borgerforeningen.

Andet

Den såkaldte Låsby problematik har ikke været et problem i Øster Hjermitzlev

10 Kildeliste

Andersen, Anne Kaag, 2002, *Can Recreational Areas Attract New Inhabitants*, AKF Forlaget

Birckjær, Ole Kræn, 2005, *Nye muligheder for overflødiggjorte landbrugsbygninger*, Artikel i Årsnyt 2004-2005, Landscentret, byggeri og Teknik

Brønderslev Kommune, 2005, *Kommuneplan 2005-2017 – hovedstruktur*, Brønderslev Kommune

Danmarks Statistik, 2004, *BEF4A: Folketal pr. 1. januar fordelt på byer*, www.statistikbanken.dk

Danmarks Statistik, 2005, *FLY6: Flytninger mellem kommuner efter køn, alder og til-/fraflytningskommune (afsluttet serie)*, www.statistikbanken.dk

Danmarks Statistik, 2006a, *BEF1A: Folketal pr. 1. januar efter kommune/amt, civilstand, alder og køn (afsluttet serie)*, www.statistikbanken.dk

Danmarks Statistik, 2006b, *AB113: Ledige efter område, forsikringskategori, a-kasse, alder og køn (afsluttet serie)*, www.statistikbanken.dk

Danmarks Statistik, 2006c, *BEF4B: Folketal pr. 1. januar fordelt på sogne*, www.statistikbanken.dk

Danmarks Statistik, 2007, *Varedeklaration: By opgørelsen pr. 1. januar*, <http://www.dst.dk/Vejviser/dokumentation/Varedeklarationer/emnegruppe/emne.aspx?sysrid=000766>, set 20.2.2007

Dansk Center for Byøkologi, 2000, *Sådan vil vi bo – Bæredygtig bosætning i byen, i landsbyen og på landet*, Dansk Center for Byøkologi

Danske Kommuner, 2006, *Ingen titel*, Nyhedsmagasinet Danske Kommuner, København

EU, 2006a, *Rådets afgørelse om Fællesskabets strategiske retningslinier for udviklingen af landdistrikterne (programmeringsperioden 2007-2013)*, Rådet for den europæiske union, Bruxelles

EU, 2006b, *Fact Sheet – New Perspectives for EU Rural Development*, Agriculture Directorate-General: Rural Development, European Commission, Bruxelles

Feldbæk, Ole, 2007, *Oplysningstid*, Artikel i Samvirke Juni 2007

Fødevarerministeriet, 2006, *Aftale om Landdistriktsprogrammet*, Fødevarerministeriet, København

Grau Møller, Per, 1990, *Fra landsby... til soveby: Landbebyggelsen og dens økonomiske og kulturlandskabelige forudsætninger på Fyn 1770-1965*, Odense Universitetsforlag

Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2007, *Landdistriktsredegørelse 2007*, Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt Fødevarerministeriet, København

Kildeliste

Jonasen, Viggo, 2006, *Dansk Socialpolitik 1708-2006*, Den Sociale Højskole i Århus

KL, 2006, *Danmarks Nye Kommuner*, Kommuneinformation A/S, Narayana Tryk

Kulturarvsstyrelsen, 2007, *Fund og Fortidsminder*, <http://www.dkconline.dk/>, Hjemmesiden tilbyder gratis kortbilag i alle målestok for hele landet via matrikelstyrelsen

Lov om planlægning, 1992, www.retsinfo.dk, *Bekendtgørelse af lov om planlægning*, http://147.29.40.90/_SHOWF_B389320025/620&A20040088329REGL&0003&000003, set 20.2.2007

Miljøministeriet, 3.12.2006, *Miljømilliard naturligvis ikke halveret*, http://www.mim.dk/Nyheder/Pressemeddelelser/2006_0412_milliard.htm, set 22.2.2007

Miljøministeriet, 2007, Landsplanafdelingen, *Planlovens moderne historie*, http://www.lpa.dk/Topmenuen/om_planlaegning/Planlovens_moderne_historie/Planlovens_historie_siden_1970erne.htm, set 21.4.2007

Mogensen, Robert; Møller, Jørgen, 2006, *Ny dynamik i Danmarks yderområder*, Ny Thisted Kommune, Realdania

Møller, Jørgen, 2002, *2000 år med regulering og planlægning af byggeri og byudvikling År 0-1970*, Institut for Samfundsudvikling og Planlægning, Aalborg Universitet

Odense Museum, 2007, *Historisk tid – Ansvarsområde*, Billede, <http://museum.odense.dk/Historie/Ansvarsomraade.aspx>, set 21.3.2007

Realkredit Rådet, 2006, *Statistik – Ejendomspriser*, <http://rkr.kracon.dk/statistik/epd07u/>, set 18.4.2007

Sørensen, Lene; Vidal, Victor, *Strategi og planlægning som læreproces*, Handelshøjskolens Forlag 1999

Schramm, Ole; Barbet, Claude, 2006, *Rejse i tiden – Danmarks historie*, Forlaget Sandrosen

Svaj, 2005, *Bosætning Sydfyn – Analyse 2005*, Sven Allan Jensen A/S

Vejdirektoratet, 2002, Revideret 2006, *VIS-brugerhåndbog*, http://www.vejsektoren.dk/hent/vis/VIS_Brugerhaandbog.pdf, set 20.2.2007

Yin, Robert K., 2003, *Case study research: design and methods*, Sage Publications Inc.

Ærø, Thorkild, 2005, *Bosætning I yderområder*, Statens byggeforskningsinstitut (SBI)

Århus Amt, 2005, *Kulturhistorisk redegørelse 2005*, Århus Amt

11 Litteraturliste

Andersen, Heine; Kaspersen, Lars Bo, 2005, *Klassisk og moderne samfundsteori*, Hans Reitzels forlag

Kapitel 19, Järvinen, Margaretha, *Pierre Bourdieu*

Kapitel 20 Andersen, Heine, *Jürgen Habermas*

Bøgh, Charlotte; Olsen, Claus B., 1989, *Lokalsamfundsforskning – tendenser og perspektiver*, Socialstyrelsens Informations- og Konsulentvirksomhed

Christoffersen, Henrik, 2002, *De danske landområder og jordbruget*, AKF Forlaget

Christoffersen, Henrik, 2003, *Det danske bymønster og landdistrikterne*, AKF Forlaget

Dansk Byplanlaboratorium, 2007, *Byplan nyt - Tema*, 5. Årgang januar 2007, Dansk Byplanlaboratorium

Fritzbøger, Bo, 2004, *Det åbne lands historie*, 2. udgave, Biofolia

Greve, Mogens, intet år (Forord af Lars Løkke Rasmussen), *Sådan ligger landet – tegn på liv i landområderne*, Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Gaardmand, Arne, 1993, *Dansk Byplanlægning 1938-1992*, Arkitektens Forlag

Højrup, Thomas, 1989, *Det glemte folk: Livsformer og centraldirigering*, Statens Byggeforskningsinstitut

Kjærdsdam, Finn, 2006, *Byplanlægningens historie*, Aalborg Universitetsforlag

Miljøministeriet, 2006a, *Landsplanredegørelse 2006 – Det nye Danmarkskort*, Miljøministeriet, København

Miljøministeriet, 2006b, *Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen – 2009*, Miljøministeriet, København

Prieur, Annick; sestoft, Carsten, 2006, *Pierre Bourdieu – En introduktion*, Hans Reitzels Forlag

Ramian, Knud, 2007, *Casestudiet i praksis*, Academica

Region Nordjylland, 2007, *Vækst og Balance – Erhvervsudviklingsstrategi for Nordjylland 2007-2010*, Region Nordjylland

Socialministeriet, 2006, *Landsbyudvikling – Et idékatalog*, socialministeriet, København

Sørensen, Mads P.; Christiansen, Allan, 2006, *Ulrich Beck – Risikosamfundet og det andet moderne*, Aarhus Universitetsforlag

Tanvig, Hanne W., 2005, *At være eller ikke at være – Landdistrikter i bevægelse*, Center for forskning og udvikling i landdistrikter, Esbjerg
